16714

ปัญหาพิเศษ

เรื่อง

การศึกษาราคาสับปะรดที่เหมาะสมระหว่างโรงงานสับปะรดกับเกษตรกร

Study on The Prices of Pineapple at Suitable between Pineapple Industry with Farmer

T096069

โดย

นางสาวงามตา ฉุยฉาย

เสนอ

ภาควิชาเทคนิคเกษตร

คณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กทม.

เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต (พัฒนาการเกษตร)

พ.ศ. 2542

ปพ.
ง331ก
2542

เล่มที่.....
เลขทะเบียน 96069
วัน,เดือน,ปี 1 JUN 2009

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ใบรับรองปัญหาพิเศษ

ภาควิชาเทคนิคเกษตร

คณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า เจ้าคุณทหารลาดกระบัง กทม.

เรื่อง การศึกษาราคาสับปะรดที่เหมาะสมระหว่างโรงงานสับปะรดกับเกษตรกร

Study on The Prices of Pineapple at Suitable between Pineapple Industry with Farmer

โดย

นางสาวงามตา ฉุยฉาย

ได้รับการตรวจสอบและอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตร

วท.บ. (พัฒนาการเกษตร)

เมื่อวันที่ 25 เดือน เมษายน พ.ศ. 2543

ประธานกรรมการปัญหาพิเศษ 25/เม.ย./43

(อาจารย์สมศักดิ์ คูหาสวรรค์เวช)

กรรมการปัญหาพิเศษ 25/เม.ย./43

(อาจารย์พีรชัย กุลชัย)

หัวหน้าภาควิชา 1/พ.ค./43

(อาจารย์สุขุมาภรณ์ ขันธ์ศรี)

16711
19 ก.ค. 2543
ปพ
ง 3317
2542

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทคัดย่อ

ชื่อเรื่อง : การศึกษาราคาสับปะรดที่เหมาะสมระหว่างโรงงานสับปะรดกับเกษตรกร

โดย : นางสาวงามตา ฉุยฉาย

ชื่อปริญญา : วิทยาศาสตรบัณฑิต (พัฒนาการเกษตร)

สาขาวิชาเอก : พัฒนาการเกษตร

ประธานกรรมการปัญหาพิเศษ : 25/12/43

(อาจารย์สมศักดิ์ ดูหาสวรรค์เวช)

ปัญหาพิเศษเรื่องการศึกษาราคาสับปะรดที่เหมาะสมระหว่างโรงงานสับปะรดกับเกษตรกรผู้ปลูกสับปะรดหมู่ที่ 4 ตำบลอ่าวน้อย อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อหาราคาต้นทุนการผลิตที่แท้จริงของเกษตรกรและนำมาหาราคาที่เหมาะสมระหว่างเกษตรกร โรงงาน และทางราชการ จากการสุ่มตัวอย่างของเกษตรกรจำนวน 60 ครัวเรือน ได้กลุ่มเกษตรกรจำนวน 37 ราย โดยใช้สูตรของ Yamane ระดับความคลาดเคลื่อน 0.1 เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยวิธีการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) นำข้อมูลที่ได้มาหาค่าร้อยละ และอภิปรายผล ในส่วนของต้นทุนการผลิตจะแบ่งเป็น 22 กรณี ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรที่มีต้นทุนการผลิตในปีแรกต่ำที่สุด มีต้นทุน 1.73 บาทต่อ กิโลกรัม และมีต้นทุนการผลิตสูงที่สุด 3.30 บาทต่อ กิโลกรัม และมีต้นทุนเฉลี่ยในปีแรก 2.25 บาทต่อกิโลกรัม เมื่อนำมาคิดต้นทุนในปีที่ 2 โดยหักค่าพันธุ์สับปะรดพบว่าต้นทุนการผลิตต่ำที่สุด 1.13 บาท ต่อ กิโลกรัม และสูงที่สุด 2.57 บาท ต่อ กิโลกรัม และต้นทุนเฉลี่ย ในปีที่สอง 1.67 บาท ต่อ กิโลกรัม ดังนั้นจากการศึกษาราคาสับปะรดจากทางราชการในปี 2542 พบว่ามีราคา 2.57 บาท ต่อ กิโลกรัม ซึ่งมีความใกล้เคียงกับราคาต้นทุนเฉลี่ยของเกษตรกร คือราคา 2.25 บาทต่อกิโลกรัม นอกจากนี้จากการศึกษาราคาที่เกษตรกรต้องการขายคือ 3 บาทต่อกิโลกรัม ดังนั้นการหาราคาที่เหมาะสม ควรเป็นราคาที่ไม่ต่ำกว่าต้นทุนของเกษตรกร จึงควรมีราคาระหว่าง 2.57 –3 บาท ต่อ กิโลกรัม ซึ่งต้นทุนการผลิตที่แตกต่างกันเนื่องมาจาก การใช้ปัจจัยด้าน การครอบครองที่ดิน การจ้างแรงงาน การกู้เงิน การใช้สารชุบราก โดยหากพิจารณาตัดปัจจัยที่ไม่จำเป็นออก คือ การใช้สารชุบราก และการจ้างแรงงาน เป็นต้น ในกรณีการปลูกสับปะรดลักษณะแถวเดียว กับการปลูกในลักษณะแถวคู่พบว่า เกษตรกรไม่นิยมปลูกแบบแถวคู่ ถึงแม้ว่าจะปลูกได้มากกว่าแต่ยากต่อการดูแลและมีความหนาแน่นไม่สวยงามจึงนิยมปลูกแบบแถวเดี่ยวมากกว่า

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คำนิยม

ปัญหาพิเศษเรื่องการศึกษาราคาสับปะรดที่เหมาะสมระหว่างโรงงานสับปะรดกับเกษตรกร กรณีศึกษาเกษตรกรผู้ปลูกสับปะรด หมู่ 4 ตำบลอ่าวน้อย อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยศึกษาเพื่อหาราคาที่เหมาะสม ซึ่งศึกษาจากต้นทุนที่แท้จริงของเกษตรกรในการปลูกสับปะรด

ผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่าปัญหาพิกเศษเรื่องนี้จะเป็นข้อมูลสำหรับให้นักศึกษาที่สนใจได้ศึกษาเป็นแนวทางในการทำปัญหาพิเศษ

ขอขอบคุณ ประธานกรรมการปัญหาพิเศษ อาจารย์สมศักดิ์ ดูหาสวรรค์เวช และกรรมการปัญหาพิเศษ อาจารย์พีรชัย กุลชัย ที่ให้คำแนะนำและความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ ทำให้ปัญหาพิเศษฉบับนี้เสร็จสิ้นอย่างสมบูรณ์

หากปัญหาพิเศษนี้ มีข้อผิดพลาดประการใดผู้จัดทำขออภัยไว้ ณ ที่นี้ด้วย

นางสาวงามตา ฉุยฉาย

เมษายน 2543

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ

เรื่อง			หน้า
สารบัญตาราง			(ก)
สารบัญภาพ			(ข)
บทที่	1	ความสำคัญของปัญหา	1
		- วัตถุประสงค์ของการศึกษา	2
		- ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	2
		- ขอบเขตของการศึกษา	2
บทที่	2	การตรวจเอกสาร	3
		- ลักษณะทั่วไปของสับปะรด	3
		- ราคาสับปะรด ปัจจัยต่างๆ ที่ส่งผลต่อต้นทุนการผลิต	10
		- ตลาดและโครงสร้างของตลาด	14
		- ลักษณะสับปะรดที่โรงงานต้องการ	16
		- งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับราคา และการตลาดของสับปะรด	18
		- สภาพทั่วไปของพื้นที่หมู่ 4 ตำบลอ่าวน้อย อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์	19
บทที่	3	วิธีการศึกษา	23
		- ประชากรตัวอย่าง	23
		- เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวมรวมข้อมูล	23
		- ขั้นตอนและวิธีการสร้างเครื่องมือ	23
		- วิธีการเก็บรวมรวมข้อมูล	24
		- วิเคราะห์ข้อมูล	24
		- ระยะเวลาในการดำเนินการ	25
บทที่	4	ผลการศึกษาและวิจารณ์	26
		- ผลการศึกษา	26
		- วิจารณ์ผล	38
บทที่	5	สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ	40
		บรรณานุกรม	43
		ภาคผนวก	46

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญตาราง

		หน้า
ตารางที่ 1	เปรียบเทียบต้นทุนต่อไร่ในการปลูกสับปะรดแบบปกติและแบบไม่ไถพรวน	12
ตารางที่ 2	ต้นทุนการผลิต ปี พ.ศ. 2532 – 2541	13
ตารางที่ 3	แผนงานและระยะเวลา	25
ตารางที่ 4	ข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคม	26
ตารางที่ 5	แสดงต้นทุนการการผลิตในปีแรกของเกษตรกร ที่ใช้ปัจจัยการผลิตต่างๆ และได้ผลผลิตคิดเป็นต้นทุนต่อกิโลกรัม โดยเรียงลำดับจากการใช้ปัจจัยมากที่สุดไปสู่ปัจจัยน้อยที่สุดจำนวน 22 กรณี	32
ตารางที่ 6	แสดงต้นทุนการผลิตในปีที่ 2 ของเกษตรกรที่ใช้ปัจจัยต่างๆ ได้ผลผลิตคิดเป็นต้นทุนต่อกิโลกรัม	34
ตารางที่ 7	แสดงการเปรียบเทียบราคาสับปะรด ระหว่างราชการ เอกชนและเกษตรกร ในปี พ.ศ. 2542	37

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญภาพ

			หน้า
ภาพที่	1	แผนภูมิแสดงราคาสับปะรด ปี พ.ศ. 2536 - 2542	10
ภาพที่	2	แผนภูมิแสดง วิถีการตลาดสับปะรดและสับปะรดกระป๋อง	16
ภาพที่	3	แผนภูมิแสดงปริมาณน้ำฝน และจำนวนฝนตกปี 2536 – 2541	20
ภาพที่	4	แผนภูมิแสดงการประกอบอาชีพของเกษตรกรตำบลอ่าวน้อย อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์	21

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 1

ความสำคัญของปัญหา

ในระยะเวลาที่ผ่านมาตลาดการส่งออก สับปะรดไทยได้เจริญเติบโต สามารถส่งออกได้เฉลี่ยปีละ 36.6 ล้านหีบในเวลา 5 ปีโดยเฉลี่ยแล้วประเทศไทยสามารถขยายการส่งออกปีละ 10 เปอร์เซ็นต์ ในส่วนที่ตลาดโลกต้องการเพิ่มขึ้น ดังนั้น ประเทศไทยซึ่งเป็นประเทศหลักของการส่งออก 50 เปอร์เซ็นต์ ของตลาดโลก (สมาน ศิริภัทร 2537 :39)

ในการผลิตสับปะรดเพื่ออุตสาหกรรมสิ่งที่จะต้องคำนึงถึงคือต้นทุนการผลิตเพราะอนาคตเราจะทำอย่างไรให้ต้นทุนการผลิตต่ำที่สุด สามารถแข่งขันได้ทุกจุด ฉะนั้นการเน้นเรื่องการลดต้นทุนการผลิต ทางราชการควรจะศึกษาในเรื่องต้นทุนการผลิตในแง่ของต้นทุนการผลิตของเกษตรกรที่แท้จริง ไม่ใช่แง่วิชาการ ซึ่งสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรได้มีการศึกษาต้นทุนของเกษตรกร โดยศึกษาทุกปี จากการศึกษาเมื่อปี พ.ศ. 2536 พบต้นทุนการผลิตของเกษตรกรมีราคาเฉลี่ยของประเทศประมาณกิโลกรัมละ 1.37 บาท โดยประกอบด้วย ค่าแรงงาน ค่าวัสดุ ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ และยังแยกเป็นต้นทุนผันแปร และต้นทุนคงที่ เป็นค่าแรง 35 เปอร์เซ็นต์ และรวมค่าวัสดุต่าง ๆ ด้วย นอกจากนั้นเป็นค่าใช้จ่ายอื่น ๆ (อาภรณ์ คงสวัสดิ์ 2537 : 32) นอกจากนี้ในการศึกษาต้นทุนสับปะรดของ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งเป็นแหล่งผลิตใหญ่ ผลผลิตเกือบ 50 เปอร์เซ็นต์ อยู่ที่นี่ ต้นทุนกิโลกรัมละ 1.37 บาท ซึ่งเป็นค่าแรงประมาณ 60-70 บาท ค่าฉีดยาคิดเป็น 100 บาทต่อวัน แต่ในปี พ.ศ. 2540 ค่าแรงอาจเพิ่มขึ้นเป็น 80 บาทต่อวัน ซึ่งเพิ่มเฉพาะค่าแรงอีก 15 เปอร์เซ็นต์ นอกจากนี้ค่าวัสดุ ปัจจัยอื่นอาจจะเพิ่มสูงด้วย ซึ่งรวมแล้ว ต้นทุนจะเพิ่ม 20-25 เปอร์เซ็นต์ ทำให้ราคาทุนในปีนั้นเป็นกิโลกรัมละ 1.60-1.70 บาท ต้นทุนสับปะรดกระป๋องจะสูงขึ้น (อาภรณ์ คงสวัสดิ์ 2537 : 33) และจากการสำรวจแนวโน้มการปลูกสับปะรดของจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ในปี พ.ศ. 2541 ถึง 2542 มีพื้นที่การเก็บเกี่ยวผลผลิตสับปะรด 247.305 พันไร่ ผลผลิต 618.757 พันตัน โดยมีผลผลิตต่อไร่คิดเป็น 2,502 กิโลกรัม คาดว่าในปี 2543 มีพื้นที่การเก็บเกี่ยว 290.309 พันไร่ และผลผลิตต่อไร่ 3,073 กิโลกรัมต่อไร่ ผลผลิต 892.120 พันตันดังนั้นจะเห็นได้ว่าในปี พ.ศ. 2543 ต้นทุนการผลิตของเกษตรกรมีแนวโน้มสูงขึ้นอันเนื่องมาจากค่าแรงและราคาปัจจัยการผลิตอื่นๆที่เพิ่มขึ้นโดยเฉพาะปุ๋ยเคมีและสารกำจัดวัชพืช (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร2542 : 71)

จากข้อมูลดังกล่าวจะเห็นได้ว่าปัจจัยการผลิตที่มีต้นทุนที่สูงขึ้นในขณะที่ราคาที่โรงงานสับปะรดรับซื้อนั้นมีราคาต่ำมากทำให้เกิดปัญหาระหว่างเกษตรกรกับโรงงาน ดังนั้นเพื่อเป็นแนวทางการแก้ปัญหาควรมีการศึกษาราคาสับปะรดที่เหมาะสมระหว่างโรงงานสับปะรดกับเกษตรกร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อศึกษาลักษณะพื้นฐานทางเศรษฐกิจ และสังคมบางประการของเกษตรกรผู้ปลูกสับปะรดในหมู่ 4 ตำบลอ่าวน้อย อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

2. เพื่อศึกษาต้นทุนที่แท้จริงของเกษตรกรผู้ปลูกสับปะรด และนำต้นทุนนั้นมาหาราคาสับปะรดที่เหมาะสม ระหว่างโรงงานสับปะรด กับเกษตรกรผู้ปลูกสับปะรดในพื้นที่หมู่ 4 ตำบลอ่าวน้อย อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อได้ข้อมูลเป็นพื้นฐานในการหาราคาสับปะรดที่เหมาะสมระหว่างโรงงานสับปะรดกับเกษตรกร

2. ข้อมูลที่ได้จากผลการศึกษาสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพิจารณา วิเคราะห์สภาพปัญหาเกี่ยวกับปัจจัยในการปลูกสับปะรด สำหรับหน่วยงานและผู้ที่เกี่ยวข้องต่อไป

ขอบเขตการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้ศึกษาเฉพาะเกษตรกรผู้ปลูกสับปะรด ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ หมู่ 4 อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และมีประสบการณ์ในการทำไร่สับปะรดไม่น้อยกว่า 1 ปี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 2

ตรวจเอกสาร

ปัญหาในการปลูกสับปะรดนั้นเป็นปัญหาในเรื่องคุณภาพ ประมาณผลผลิต อันเนื่องมาจากสาเหตุต่าง ๆ มากมาย เช่น โรค แมลง ซึ่งปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้นจะส่งผลต่อการยอมรับของโรงงาน ทำให้เกิดปัญหาเรื่องราคาการรับซื้อ ระหว่างโรงงานกับเกษตรกร ทำให้เกิดภาวะราคาสับปะรดตกต่ำ หรือโรงงานไม่รับซื้อ สับปะรดล้นตลาด

ดังนั้น ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรจึงเป็นปัญหาที่ผู้ศึกษาต้องการทราบว่ามีผลกระทบต่อราคารับซื้อมากน้อยเพียงใด ปัญหาที่แท้จริงเกิดจากอะไร และมีแนวทางการแก้ไขอย่างไร จึงทำการศึกษาเรื่องนี้โดยการตรวจเอกสาร ซึ่งเป็นความรู้เบื้องต้น โดยมีหัวข้อสำคัญดังนี้

1. ลักษณะทั่วไป ของสับปะรด
2. ราคาสับปะรด ปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อราคาต้นทุนการผลิต
3. ตลาดและโครงสร้างของตลาด
4. ลักษณะของสับปะรดที่โรงงานต้องการ
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับราคาและการตลาดของสับปะรด
6. สภาพทั่วไปของพื้นที่ หมู่ 4 ตำบลอ่าวน้อย อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

1. ลักษณะทั่วไป ของสับปะรด

1.1 ลักษณะทั่วไปของสับปะรด

กรมส่งเสริมการเกษตร (ม.ป.ป.) ได้กล่าวถึง ลักษณะทางพฤกษศาสตร์ของสับปะรดไว้ว่า สับปะรดมีชื่อวิทยาศาสตร์ คือ *Ananas comosus* (L) Merr. สามารถแบ่งสับปะรดออกได้โดยพิจารณาจากลักษณะของผล ซึ่งจะแตกต่างจากพืชสกุลอื่น ๆ โดยปกติสับปะรดเป็นพืชใบเลี้ยงเดี่ยว มีอายุหลายปี มีมากมายหลายชนิด แต่ถ้าแบ่งตามลักษณะความเป็นอยู่ สามารถแบ่งได้ 3 ประเภท ดังนี้

1. พวกที่เจริญเติบโตโดยระบบรากอาหารอยู่ในดิน เรียกว่าไม้ดิน
2. พวกที่เจริญเติบโตตามต้นไม้ เป็นชนิดรากเกาะยึด อาศัย เรียก ไม้อากาศ
3. พวกที่เจริญเติบโตตามหน้าผา หรือโขดหิน

โดยปกติจะจัดสับปะรดเป็นพวกไม้ดิน แต่ยังไม่มีระบบรากบริเวณซอกใบ ซึ่งช่วยในการเก็บน้ำไว้ และมีเซลล์พิเศษที่ดูดน้ำได้จึงทนทานต่อความแห้งแล้งได้ดีกว่าพืชชนิดอื่น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สับปะรดเป็นพืชเนื้ออ่อน มีอายุหลายปี มีช่อดอกและผลที่ส่วนยอดของลำต้น โดยมีตาที่โคนใบ สามารถเจริญไปเป็นต้นใหม่ต่อไปได้ อาจมีมากกว่าหนึ่งก็ได้ ซึ่งหน่อหรือลำต้นใหม่ที่เกิดขึ้น สามารถออกดอกออกผลได้ เช่น ต้นแม่ ต้นสับปะรดต้นแรกเริ่มจากการปลูกด้วยหน่อหรือจุก จัดว่าเป็นต้นแม่ ส่วนต้นที่เกิดจากตาข้าง เจริญขึ้นมา หรือ โผล่จากลำต้นใต้ดิน เรียกว่ารุ่นสอง โดยปกติเรามักจะแยกไปปลูกใหม่

1.2 <u>ส่วนประกอบของลำต้นสับปะรด</u>

ส่วนประกอบของลำต้นสับปะรดจะประกอบด้วยส่วนต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ลำต้น (stump) ประกอบด้วยต้นสั้น ๆ และใบมากมาย มีตาติดอยู่กับลำต้นบริเวณโคนใบ ลำต้นมีความยาว 20-35 เซนติเมตร ซึ่งขึ้นอยู่กับพันธุ์ และความสมบูรณ์

2. ก้าน (peduncle) คือก้านพยุงผล ที่มีใบเล็ก ๆ ติดอยู่เชื่อมกับส่วนบนของลำต้น

3. ใบ (leaf) รูปร่างแคบเรียวยาว ตอนกลางมีลักษณะเป็นร่องคล้ายรางน้ำ ติดกับก้านผล และลำต้น

4. ผล (multiple fruit) จัดเป็นผลรวมที่เกิดจากการเชื่อมกันของผลย่อย มีน้ำหนักเฉลี่ย 1.2 กิโลกรัม

5. จุด (crown) คือส่วนขยายพันธุ์ มีลักษณะคล้ายหน่อ แต่เกิดบนส่วนยอดของผล ใช้ปลูก ขยายพันธุ์ได้ดี

6. ตะเกียง (slip) คือหน่อที่เกิดจากตาบนของก้านผล มีจำนวนแตกต่างกันไปในแต่ละพันธุ์ และความอุดมสมบูรณ์ของลำต้น

7. หน่ออุ้มลูก (hapas) เป็นหน่อที่เกิดจากตาในบริเวณจุดเชื่อมระหว่างก้านผล และลำต้น ใช้ขยายพันธุ์ได้เช่นเดียวกับหน่อ

8. หน่อข้าง (arial sucker) คือหน่อที่เกิดจากตาบนของลำต้น ใช้ขยายพันธุ์ได้ดี

9. หน่อดิน (ground sucker) เป็นหน่อที่เกิดจากตาบนของลำต้นที่อยู่ใต้ผิวดิน

10. ราก (root) อาจแบ่งได้เป็น 2 ชนิด คือรากเหนือดิน ซึ่งอยู่ตามลำต้น และกาบใบ และรากในดิน เกิดจากลำต้นใต้ดิน (กรมส่งเสริมการเกษตร, ม.ป.ป.)

1.3 <u>พันธุ์สับปะรด</u>

บริษัทสับปะรดไทย และสำนักงานเกษตรจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ (2535 : 9-10) กล่าวว่า สับปะรดที่มีอยู่ในโลกมีหลายพันธุ์ด้วยกัน แต่ที่มีในประเทศไทย มีทั้งหมด 5 พันธุ์ คือ

1. พันธุ์อินทรชิต ลำต้นใหญ่ ขอบใบมีหนามแหลมโค้งงอ มีสีน้ำตาลแดง ขอบใบมีสีแดงอมน้ำตาลตลอดใบ ผลขนาดเล็ก ตาลึก เนื้อสีทอง พันธุ์นี้ปลูกทั่ว ๆ ไป

2. พันธุ์ขาว ลำต้นเล็ก ใบสั้นสีเขียวอมเหลือง ขอบใบมีหนาม ผลสีเหลืองทอง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. พันธุ์ปัตตาเวีย หรือสับปะรดศรีราชา ทรงพุ่มใหญ่ ใบยาว ขอบใบไม่มีหนาม ยกเว้นปลายใบ ซึ่งจะมีหนามบ้างเล็กน้อย ผลใหญ่ ตาตื้น เป็นพันธุ์ซึ่งปลูกทั่ว ๆ ไป และใช้แปรรูปเป็นสับปะรดกระป๋องในปัจจุบัน

4. พันธุ์นางแล หรือพันธุ์น้ำผึ้ง ลักษณะคล้าย ๆ พันธุ์ปัตตาเวีย แต่ผลค่อนข้างกลม ตาลึกใหญ่ เปลือกบาง เมื่อเทียบกับพันธุ์ปัตตาเวีย

5. พันธุ์ภูเก็ต หรือ พันธุ์สวี ใบสีเขียวอ่อน ขอบใบมีหนามสีแดง ผลเล็กยาว ตาลึก เนื้อผลสีแดงเหลือง รสหวานกรอบ

1.4 <u>แหล่งสับปะรดที่สำคัญ</u>

ธงชัย เนมขุนทด (2530 : 10-11) กล่าวว่า แหล่งสับปะรดที่สำคัญมีไม่กี่แห่ง ส่วนมากจะปลูกกันมากทางภาคตะวันตก และทางภาคตะวันออกของประเทศ ส่วนอื่นๆ ปลูกเป็นส่วนน้อย จังหวัดที่ปลูกกันมากที่สุดในประเทศไทย คือจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพชรบุรี ชลบุรี ระยอง ลำปาง เชียงราย หากจะพิจารณาถึงแหล่งเพาะปลูกสับปะรดที่ตั้งโรงงานแล้ว สามารถแบ่งได้ 3 เขต คือ

เขตที่ 1 มีสับปะรดเกินความต้องการของโรงงาน ได้แก่ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพชรบุรี เขตนี้มีโรงงานสับปะรดกระป๋อง 5 โรงงาน และมีกำลังการผลิตเต็มที่ถึงร้อยละ 80 ของกำลังการผลิตเต็มที่ทั้งประเทศ

เขตที่ 2 ได้แก่ จังหวัดชลบุรี และระยอง เป็นเขตที่มีการผลิตสับปะรดไม่เพียงพอแก่ความต้องการของโรงงาน สับปะรดในเขตนี้ส่วนมากใช้บริโภคสด จำนวนโรงงานสับปะรดในเขตที่ 2 มีจำนวน 3 โรงงาน กำลังการผลิตเต็มที่ปีละ 3 หีบ

เขตที่ 3 ได้แก่จังหวัดลำปาง และเชียงราย จัดเป็นเขตที่มีการขาดแคลนสับปะรด ป้อนโรงงานอย่างรุนแรง เนื่องจากพื้นที่ไม่เหมาะสมและต้นทุนการผลิตสูง มีโรงงานอยู่ 1 โรงงาน

1.5 <u>การปลูก</u>

กรมส่งเสริมการเกษตร (ม.ป.ป.) กล่าวว่า โดยทั่วไป จะปลูกแบบไถดิน เตรียมแปลงปลูกแบบยกร่อง แต่ในปัจจุบันมีการทดลองใหม่ด้วยการปลูกแบบไม่ไถพรวน

การปลูกแบบไถพรวน เป็นการเตรียมพื้นที่โดยการปรับดินให้สม่ำเสมอ ตลอดทั้งแปลง การเตรียมดินโดยการไถลึก และทำลายชั้นดินดานจากรอยไถ หรือดินดานธรรมชาติจะช่วยให้น้ำฝนซึมลงด้านล่างได้มาก สามารถกักเก็บน้ำไว้ให้ต้นสับปะรดในฤดูแล้งได้ยาวนาน ต้นจะไม่ทรุดโทรมมากนักในฤดูแล้ง และจะได้ผลผลิตสูงขึ้น การปลูกแบบไม่ไถพรวน อัมพร สุวรรณแมม (2538) กล่าวว่า การปลูกแบบไม่ไถพรวนในหน้าแล้ง มีอุปสรรคในเรื่องการขุด หรือการเจาะดิน และหากว่าทำได้หลังการปลูกควรมีการรดน้ำที่โคนให้โชก ทั้งนี้จากการสังเกตแม้จะทำได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แต่การเจริญเติบโตค่อนข้างช้ากว่าการปลูกแบบปกติ นอกเสียจากว่าจะมีการให้น้ำอย่างเพียงพอต่อเนื่องกันหลาย ๆ ครั้ง ในระยะแรกปลูก

1.6 <u>การดูแล และปัญหาต่าง ๆ</u>

บริษัทสับปะรดไทย และสำนักงานเกษตรจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ (2535 : 41-42) ได้กล่าวถึงการดูแล และปัญหาต่าง ๆ ดังนี้

ปุ๋ยที่ใช้ในการปลูกสับปะรดใช้ปุ๋ยสูตร 0-0-60 (โปรแตสเซียมคลอไรด์) ปุ๋ยสูตรนี้เป็นปุ๋ยซึ่งมีองค์ประกอบ คือโปรแตสเซียม และคลอรีน ปุ๋ยสูตรนี้ แนะนำให้ใส่ต้นละ 7-10 กรัม (1 ช้อนชา) โดยใส่ที่กาบใบล่าง เมื่อ 3 เดือน หลังการบังคับผล

การคลุมผลสับปะรด เพื่อป้องกันการเผาผลสับปะรด เพราะเมื่อแดดเผาภายในผลจะฝ่อเสียหาย โรงงานไม่รับซื้อ การคลุมผลอาจทำได้หลายวิธี

1. การใช้หญ้าฟางพันรอบผล วิธีนี้เกษตรกรนิยมทำกันมาก เพราะได้ผลดี สะดวกในการใช้แรงงานไม่มาก

2. ใช้กระดาษหนังสือพิมพ์ทำเป็นถุงสวมผล จะป้องกันแดดได้ดีมาก แต่ส่วนมากกระดาษจะขาดเมื่อถูกลมและฝน

3. ใช้ใบสับปะรดที่อยู่รอบ ๆ ผลคลุม มัดปลายเข้าหากัน วิธีนี้บังแดดได้ดี แต่ค่อนข้างจะเปลืองแรงงาน

การตอนจุก เป็นการเพิ่มผลผลิต ทำให้ผลเจริญขึ้นได้รูปทรงสวย การตอนจุกทำได้โดยใช้เหล็กแหลมแทงยอดอ่อนของจุก หรือโดยถึงใบอ่อนของจุกออกเมื่อมีอายุประมาณ 2-5 เดือน

ปัญหาสารไนเตรทตกค้างในผลและการป้องกัน สาเหตุการตกค้างของสารไนเตรท สรุปได้ดังนี้

1. พืชได้รับไนโตรเจนมากเกินไป อาจมาจากปุ๋ยหรือมีอยู่แล้วในดิน
2. พืชได้รับไนโตรเจนในช่วงใกล้กับการเก็บเกี่ยว หรือกำลังมีผล
3. ในสภาพที่แสงแดดอ่อน ขบวนการเปลี่ยนสภาพไนเตรทจะเกิดช้า
4. ถ้ามีไนโตรเจนในรูปแอมโมเนีย จากขบวนการเปลี่ยนแปลงสภาพไนเตรทให้ช้าลง

การลดปริมาณไนเตรทตกค้างในผลสับปะรด

1. ไม่ใส่ปุ๋ยไนโตรเจน หรือฉีดย่าฆ่าหญ้าหลังการบังคับผล
2. เก็บเกี่ยวผลผลิตเมื่อผลสุกเท่านั้น
4. ไม่ใส่ปุ๋ยไนโตรเจนมากเกินไป

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.7 โรคและศัตรูของสับปะรด

1.7.1 โรคยอดเน่า หรือ ต้นเน่าของสับปะรด (Pineapple heart rot)

พิพัฒน์ เชียงหลิว (2529) กล่าวว่าโรคนี้พบได้ทั่วไปในแหล่งที่มีการปลูกสับปะรดทั้งในประเทศและของโลก และเป็นกับสับปะรดทุกพันธุ์

สาเหตุ เกิดจากเชื้อ *Phytoptora parasitica*

ลักษณะอาการของโรค ในภาวะอากาศค่อนข้างแห้งแล้ง ใบตรงยอด หรือบริเวณกลุ่มกลางของลำต้นสับปะรด จะเปลี่ยนเป็นสีแดง ต่อมาเป็นสีเหลืองซีดใบหลุดง่าย ส่วนของฐานใบตรงที่ติดกับลำต้นจะเป็นรอยเน่า ช้ำสีเหลืองอ่อน ขอบใบสีน้ำตาลเข้มถึงดำ

การป้องกันกำจัด

1. ใช้ส่วนขยายพันธุ์จากแหล่งที่ไม่มีปัญหาโรคนี้ระบาดมาก่อน

2. การปรับสภาพดิน pH พอเหมาะกับการเจริญเติบโตของสับปะรดอยู่ระหว่าง 4.5- 5.5

3. เตรียมพื้นที่ให้มีการระบายน้ำได้ดี ไม่ควรมีน้ำขังในแปลงอย่างเด็ดขาด

4. ก่อนปลูกทำการจุ่มส่วนพันธุ์ เช่น จุ่มหน่อด้วยสารไดโฟลาแทน 60-120 กรัม อาลีเอท 20 กรัม หรือ ริโดมิล 30-45 กรัม ผสมน้ำ 20 ลิตร เพื่อป้องกันไว้ก่อน

5. กรณีเกิดโรค หลังการปลูก ควรฉีดพ่นด้วยสารอาลีเอท หรือสารไดโฟลาแทน 80% อัตรา 60-120 กรัมต่อน้ำ 20 ลิตร ทุก ๆ 3, 6 และ 9 สัปดาห์

1.7.2 โรคแกน (Marbled fruit)

พิพัฒน์ เชียงหลิว (2529) ได้กล่าวถึงโรคแกนของสับปะรดไว้ว่าโรคนี้ทำความเสียหายกับผู้ปลูกสับปะรดมาก โดยเฉพาะเขตผลิตทางประจวบคีรีขันธ์ เพชรบุรี ระยองและชลบุรี โดยพบครั้งแรกที่ อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

สาเหตุ โรคนี้ยังไม่สามารถพิสูจน์ได้แน่นอน แต่จากการศึกษาการเกิดโรค สรุปได้ดังนี้

1. การใช้ปุ๋ยยูเรียติดต่อกันในอัตราสูง

2. การปฏิบัติในไร่ช่วงดอกบาน ไม่ว่าจะเป็นการป้องกันกำจัดวัชพืช การฉีดปุ๋ย

3. ความสัมพันธ์ของปริมาณความชื้นในดิน

ลักษณะอาการ เนื้อในจะแข็งเป็นไต แข็งกรอบ เนื้อจะเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาล หรือดำขาว กรอบไม่มีรสชาติ อาการอาจเกิดบางส่วนของผล จะพบกับผลที่มีขนาดใหญ่มากกว่าขนาดเล็ก

การป้องกันและกำจัด

1. ควรลดปริมาณการใส่ปุ๋ยยูเรียให้ถูกต้องตามอัตราการแนะนำ หรือไม่ติดต่อกันในรอบปีที่ปลูก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. ควรทำการให้น้ำเมื่อสับปะรดออกผลช่วงแล้ง ให้สม่ำเสมอโดยเฉพาะช่วงอายุ 90 วัน ถึงก่อนการเก็บเกี่ยว

3. ในฤดูแล้งอาจใช้วัสดุคลุมผลให้สับปะรด ไว้ป้องกันแสงแดด หรือการห่อผลจะช่วยลดปัญหาได้บ้าง

4. พ่นด้วยปุ๋ยสูตร 0-0-50 หรือ 0-0-60 อัตรา 20 กิโลกรัม ต่อน้ำ 400 ลิตร ประมาณ 1 ไร่ หลังการบังคับผล 45-60 วัน

1.7.3 แมลงและศัตรูของสับปะรด

ชงชัย เนมขุนทด (2530 : 45-50) กล่าวว่า เพลี้ยแป้ง เป็นแมลงที่ทำลายสับปะรดมากกว่าแมลงชนิดอื่น ๆ จะทำลายลำต้นทุกส่วนโดยเฉพาะจุดเจริญต่าง ๆ เช่น ยอด รากหน่อ และจุกการแพร่กระจายของเพลี้ยแป้งไปแหล่งต่าง ๆ โดยมดเป็นพาหะ

ไส้เดือนฝอย มีบทบาทเข้าไปทำลายราก ในประเทศไทยพบเพียงชนิดเดียว คือไส้เดือนฝอยรากปม พบที่จังหวัดชลบุรี ก่อให้เกิดการแคระแกรน ผลผลิตต่ำ

1.8 การเก็บเกี่ยวผลผลิต

กรมส่งเสริมการเกษตร (ม.ป.ป.) ได้กล่าวว่า โดยปกติผลผลิตสับปะรดมีการเก็บเกี่ยวตลอดทั้งปี แต่จะมีผลผลิตมากอยู่ 2 ช่วง ในรอบปี คือ ช่วงที่มีผลผลิตมากระหว่างเดือนเมษายน - มิถุนายน ที่เรียกว่าสับปะรดปี และช่วงที่ผลผลิตสับปะรดมีน้อยระหว่างเดือน ตุลาคม - ธันวาคม ที่เรียกว่า สับปะรดทะวาย แต่ปัจจุบันเกษตรกรมีการขยายพื้นที่ปลูกสับปะรดกันมาก จึงทำให้ผลผลิตกระจายตลอดปี แต่ไม่ค่อยสม่ำเสมอ เนื่องจากอาศัยน้ำฝนในการผลิต หากมีการชลประทานเข้ามาช่วยจะทำให้สามารถกระจายผลผลิตได้กว้างขวางขึ้น

ในการเก็บเกี่ยวผลผลิตสับปะรด มีหลักการพิจารณาดังนี้

1. การนับอายุ โดยทั่วไปสับปะรดจะสามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตได้ หลังจากการใช้สารบังคับผลประมาณ 150 -160 วัน แต่บางครั้ง ก็ขึ้นอยู่กับฤดูกาลด้วย พบว่าสับปะรดฤดูหนาวเข้าแล้ง การแก่จะล่าออกไปเล็กน้อย ส่วนใหญ่ในฤดูฝนจะเก็บเกี่ยวผลผลิตได้ดีกว่า แต่โดยทั่วไปจะอยู่ระหว่าง 150 - 160 วัน แต่เนื่องจากปัจจุบันมีการรับซื้อสับปะรดแช่แข็ง ซึ่งต้องการผลแก่ไม่ถึงสุก จึงมีการเก็บเกี่ยวผลผลิตเร็วกว่าปกติ เมื่ออายุประมาณ 140 - 150 วัน

2. การเปลี่ยนแปลงลักษณะภายนอก โดยการสังเกตด้วยตาเปล่า อาศัยประสบการณ์และความชำนาญจะช่วยให้สามารถเก็บเกี่ยวผลสับปะรดได้ถูกต้องโดยพิจารณาจาก

2.1 สีของเปลือก ผลเปลี่ยนไปจากสีเขียวเป็นสีเขียวอมเหลือง เหลืองอมส้ม ยกเว้นบางช่วงของปี อาจยังคงเปลือกสีเขียว แต่จะเข้ม และเป็นมัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.2 ลักษณะของตาย่อยจะนูนเด่นชัด เรียกว่าตาเต็ม ร่องตาจะตื้นเต็มที่ ขนาดของผลไม่เพิ่ม ใบเล็ก ๆ ขอบตายอดจะเหี่ยวแห้งเป็นสีน้ำตาล หรือชมพู

2.3 กลีบเลี้ยงที่อยู่ใต้ผลจะเปลี่ยนจากสีเขียว เป็นสีส้ม หรือน้ำตาลอมชมพู และจะเหี่ยว

2.4 ก้านของผลเหี่ยวเป็นร่องตามยาว

2.5 สีของตาย่อยจะเปลี่ยนโดยเริ่มตั้งแต่โคนผล ปกติจะเปลี่ยนเป็นสีเหลือง – เหลืองอมเขียวส้ม ตั้งแต่ 2 - 3 ตาไปจนถึงครึ่งผล หรือทั้งผล ขึ้นกับพันธุ์และฤดูกาล

2.6 การใช้นิ้วดีด หรือไม้เคาะ ที่ผลเพื่อฟังเสียงถ้ามีเสียงโปร่ง แสดงว่ายังไม่แก่ ถ้ามีเสียงทึบหรือที่เรียกว่า แปะ แสดงว่าผลแก่จัดได้ที่แล้ว และผลสับปะรดจะมีกลิ่นหอม

3. การเปลี่ยนแปลงลักษณะภายใน การตรวจสอบโดยผ่าดูเนื้อใน ซึ่งปกติจะพิจารณาที่เนื้อที่เริ่มเปลี่ยนแปลงจากผลย่อยส่วนล่าง ๆ ก่อน เนื้อจะมีสีเหลือง รสชาติหวาน กลิ่นหอม เนื่องจากบางฤดูกาลของปี สีผิวเปลือกจะไม่เปลี่ยน ยังคงเขียวอยู่ จึงใช้วิธีนี้ โดยเฉพาะสับปะรดพันธุ์ปัตตาเวีย

การเก็บเกี่ยวผลผลิตโดยทั่วไปจะเก็บประมาณ 3 ครั้งต่อรุ่น จึงหมดรุ่น โดยครั้งแรกจะสามารถเก็บผลผลิตได้ 20 - 25 % ของผลผลิตในแปลง การปล่อยให้สับปะรดสุกเกินกว่า 25 % ของผลผลิตในแปลงจะทำให้สับปะรดสุกเกินไป การเก็บเกี่ยวผลผลิตครั้งที่ 2 เว้นจากครั้งแรก 5 วัน เก็บได้ประมาณ 40 - 60 % และครั้งสุดท้าย หลังการเก็บครั้งที่ 2 ประมาณ 5 - 7 วัน เป็นการเก็บผลผลิตที่เหลือทั้งหมด

1.9 <u>ปัญหาต่างๆ ของสับปะรด</u>

ในส่วนปัญหาต่าง ๆ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2542 : 34) ได้กล่าวว่า

1. ผลผลิตต่อไร่ต่ำ คุณภาพไม่ได้มาตรฐานของโรงงาน เนื่องจากเกษตรกรใช้เทคโนโลยีการผลิตไม่เต็มรูปแบบเกษตรกรขาดความมั่นใจในการลงทุน สาเหตุเพราะราคาผลผลิตมีความผันผวน

2. ปริมาณผลผลิตไม่แน่นอน มากน้อยตามสภาพดินฟ้าอากาศ และราคา และยังไม่มีการทำข้อตกลงซื้อขายล่วงหน้ากับโรงงาน ทำให้ไม่มีการวางแผนการผลิตร่วมกัน ไม่สามารถควบคุมผลผลิตได้

3. ความไม่มีระเบียบของภาคอุตสาหกรรม คือ โรงงานอุตสาหกรรมและภาคเกษตรกรไม่มีระเบียบอาทิ การรับซื้อผลดิบ หรือการขายตัดราคาของโรงงานในอดีต หรือความไม่ซื่อสัตย์ในการกระทำข้อตกลงซื้อขายล่วงหน้าของเกษตรกร และโรงงาน

4. ภาวะวิกฤติทางเศรษฐกิจ โรงงานอุตสาหกรรมสับปะรด ส่วนใหญ่ขาดสภาพคล่องโดยเฉพาะในช่วงเมษายน - มิถุนายน หรือ พฤศจิกายน - ธันวาคม ของทุกปี มีสับปะรดประดัง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ออกมามากพร้อมกัน ความสามารถในการหมุนเวียนทางการเงินน้อยลง ส่งผลกระทบต่อเกษตรกรไม่สามารถขายผลผลิตได้หมด ราคาจะตกต่ำ ตลาดต่างประเทศมักชะลอ หรือหยุดรับซื้อสินค้า เพื่อลดราคาให้ต่ำลง

เนื่องจากสับปะรดเป็นผลไม้ที่ผลผลิตออกตามฤดูกาล ดังนั้นราคาจะเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงค่อนข้างมาก กล่าวคือ ประมาณร้อยละ 35 ของผลผลิตจะออกสู่ตลาดในช่วงเดือนพฤศจิกายน - มกราคม ที่เหลืออีกประมาณร้อยละ 55 จะออกสู่ตลาดในช่วงเดือนมีนาคม – พฤษภาคม ในช่วงที่ผลผลิตมีมาก ตลาดไม่สามารถรองรับได้หมด ราคาตกต่ำลงมาก (สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย , 2529 : 311 - 312)

2. ราคาสับปะรด ปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อราคาต้นทุนการผลิต

2.1 ราคาสับปะรด

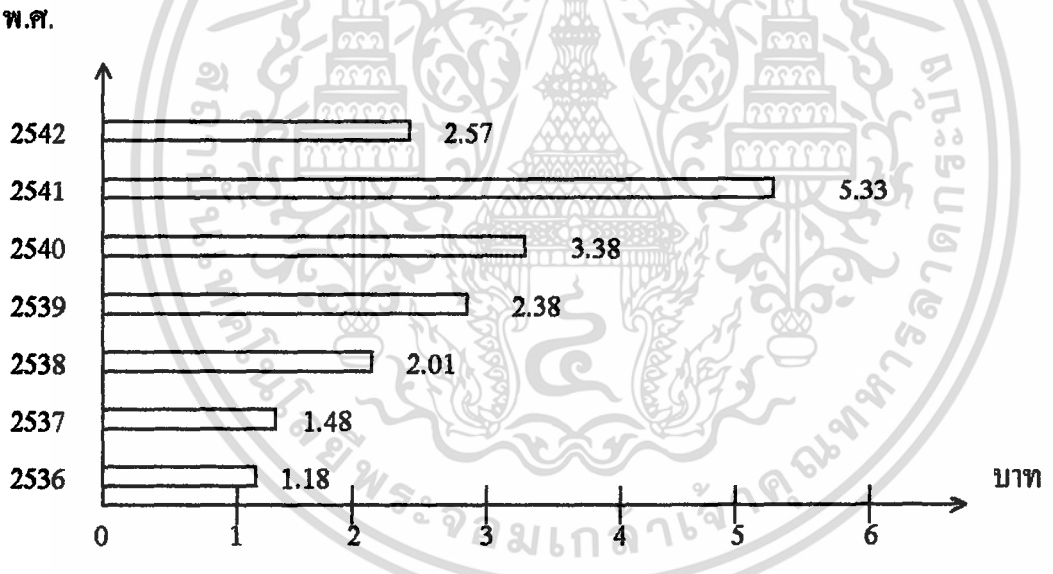

ภาพที่ 1 แผนภูมิแสดงราคาสับปะรดตั้งแต่ปี 2536 - 2542

ที่มา: ดัดแปลงมาจาก กรมส่งเสริมการเกษตร (ม.ป.ป.)

จากการศึกษาราคาสับปะรดจาก กรมส่งเสริมการเกษตร (ม.ป.ป.) พบว่า ผลผลิตสับปะรดปี 2541 สับปะรดน้อย ราคาสูงขึ้น กิโลกรัมละ 5 - 7 บาท แต่ผลผลิตในปี 2542 จะมีมากขึ้น ราคาจะต่ำลง จากข้อมูลของกรมส่งเสริมการเกษตรได้รวบรวมราคาสับปะรด ตั้งแต่ปี 2536 ถึง ปี 2542 นำมาเขียนเป็นแผนภูมิ ดังภาพที่ 1.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.2 ปัจจัยต่างๆ ที่กำหนดราคาสับปะรด

อำนวย แสงโนรี และศิณีย์ สังข์รัศมี (2525 : 18) ได้สรุปว่า ปัจจัยต่างๆ ที่กำหนดราคาสับปะรดคือ คุณภาพของสับปะรดกระป๋อง สับปะรดเป็นวัตถุดิบที่สำคัญในอุตสาหกรรมสับปะรดกระป๋อง โดยเฉพาะเพื่อการส่งออก ต้องใช้เป็นวัตถุดิบให้ได้มาตรฐานสากลนิยม ใช้พันธุ์ที่เป็นที่นิยมโดยทั่วไป ซึ่งทางโรงงานจะใช้พันธุ์ที่ต้องการมากกว่าพันธุ์อื่น ๆ คุณภาพสับปะรดสามารถพิจารณาได้ดังต่อไปนี้

1. ขนาดของผล แต่เดิมการปลูกต้องการให้มีผลขนาดใหญ่ เพื่อสนองความต้องการบริโภคสับปะรด จึงปลูก 2,000 หน่อต่อไร่ ผลมีขนาด 7 - 8 กิโลกรัม ใหญ่เกินบรรจุกระป๋อง ดังนั้นต้องให้ผลมีขนาดพอเหมาะ ควรปลูกให้ผลขนาดไม่โต หนักเพียง 2 กิโลกรัม จึงพอเหมาะในการนำมาทำสับปะรดกระป๋อง

2. พันธุ์สับปะรดกระป๋อง ส่วนใหญ่ใช้พันธุ์ปัตตาเวีย ซึ่งมีคุณภาพเหมาะสมที่สุด ขนาดไม่เล็กหรือใหญ่จนเกินไป

3. คุณลักษณะที่ต้องการ

3.1 ความสด ต้องเป็นสับปะรดที่นำมาบ่มหรือปล่อยทิ้งไว้นานเกินไป ไม่ควรจะถูกอบหรือขนส่งในสภาพที่อบจนเกินไป จนเกิดเน่าที่ไส้ ผลต้องไม่เหี่ยว แห้ง หรือฝ่อ

3.2 เนื้อ เนื้อไม่หยาบ หรือเป็นเสี้ยน เนื้อแน่น มีสีเหลือง ไม่พรุน หรือมีสีขาว ควรปราศจากเสี้ยนสีขาวแซม ซึ่งจะทำให้ลักษณะของผลต้องเสียไป

3.3 รอยตำหนิ ต้องปราศจากรอยตำหนิต่าง ๆ เช่น เป็นจุดดำหรือน้ำตาล เนื่องจากโรคและแมลง หรือรอยช้ำ รอยแตกดำเนื่องจากแดดเผา หรือปราศจากรอยเจาะของสัตว์

3.4 ตา สับปะรดที่ดีต้องมีตาไม่ตื้น หรือลึกจนเกินไป ทั้งนี้เนื่องจากจะไม่ต้องฝานเปลือกทิ้งมาก และตาควรจะห่าง

3.5 แกน ควรมีขนาดเล็ก กลม ไม่วงรี หรือไม่แบน ขนาดใหญ่ หรือเล็ก ให้เหมาะสมกับขนาดของผล และมีไม่เกิน 1 แกน

3.6 เมล็ด สับปะรด ต้องไม่มีเมล็ด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.3 <u>ปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อราคาต้นทุนการผลิต</u>

อัมพร สุวรรณแมฆ (2538)ได้ทำการคำนวณถึงราคาปัจจัยต่างๆ ที่ส่งผลต่อต้นทุนการผลิต ไว้ดังนี้

<u>ตารางที่ 1</u> เปรียบเทียบต้นทุนต่อไร่ ในการปลูกสับปะรดแบบปกติ และแบบไม่ไถพรวน

รายการ	ปลูกแบบปกติ	ปลูกแบบไม่ไถพรวน
1. ค่าใช้ที่ดิน (ค่าเช่า)	300	300
2. ค่าตัดต้นสับปะรด	-	200
3. ค่าเตรียมดินไถพรวน	480	-
4. ค่าสารเคมีกำจัดต้น (พาราควอท)	-	300
5. ค่าพันธุ์ปลูกเฉลี่ย 30 สตางค์/ต้น	3,168	3,168
6. ค่าชุบหน่อพันธุ์	424	424
7. ค่าสารกำจัดวัชพืช ครั้งที่ 1	366	366
ค่าสารกำจัดวัชพืช ครั้งที่ 2	227	-
8. ค่าปุ๋ยรองพื้น	1,745	-
ค่าปุ๋ยใส่กาบใบ 3 ครั้ง	1,918	1,918
9. ค่าปุ๋ยเร่งดอก (พ่นใบช่วงบังคับผล)	454	454
10.ค่าสารเคมีบังคับผล 2 ครั้ง	460	460
11.ค่าแรงงาน เตรียมพันธุ์ไร่ละ 9,000 ต้น	192	192
- ค่าปลูก	480	640 (ปลูกยากกว่า)
- ค่าใส่ปุ๋ยรองพื้น	40	-
- ค่าใส่ปุ๋ย 3 ครั้ง	240	240
- ค่าฉีดปุ๋ย 3 ครั้ง	240	240
- ค่าฉีดสารบังคับผล 2 ครั้ง	160	160
- ค่าฉีดสารกำจัดวัชพืช	160 (2 ครั้ง)	80 (1 ครั้ง)
- ค่าฉีดสารกำจัดต้น	-	80
- รวมข้อ 1 – 11	11,024	9,192
ค่าการจัดการ 10 %	1,102.40	919.20

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 1 (ต่อ)

รายการ	ปลูกแบบปกติ	ปลูกแบบไม่ไถพรวน
รวมต้นทุนการผลิต	12,126.40	10,111.20
ผลผลิตที่คาดว่าจะได้รับ (ตันต่อไร่)	12.48	11.86

หมายเหตุ : 1. เมื่อมีความผิดพลาดย่อมให้ผลผลิตลดลง 5%

2. มูลค่าต้นทุนการผลิตมีหน่วยเป็นบาท

ที่มา : อัมพร สุวรรณแมฆ (2538)

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2542) ได้รวบรวมต้นทุนการผลิตสับปะรดแต่ละปีตั้งแต่ พ.ศ. 2532-2542 ได้ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ต้นทุนการผลิตปี 2532 - 2541

ปี	ต้นทุนผันแปร (บาท/ไร่)	ต้นทุนคงที่ (บาทไร่)	ต้นทุนทั้งหมด (บาท/ไร่)	ต้นทุนต่อกิโลกรัม (บาท)
2532	4,856.13	337.59	5,193.72	1.26
2533	4,942.97	343.63	5,286.60	1.32
2534	4,874.55	358.05	5,232.60	1.35
2535	5,079.52	361.64	5,441.15	1.40
2536	4,781.71	282.30	5,054.01	1.22
2537	4,840.89	272.97	5,113.86	1.34
2538	4,958.74	272.97	5,231.30	1.45
2539	5,219.07	272.97	5,492.04	1.47
2540	6,170.63	272.97	6,443.60	1.66
2541	6,635.43	279.56	6,914.99	2.08

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กรมส่งเสริมการเกษตร (ม.ป.ป) ได้กล่าวถึงต้นทุนการผลิตว่า ต้นทุนการผลิตสูงเป็นปัญหาที่เกษตรกรประสบเสมอทั้งนี้เนื่องจากปัจจัยการผลิตมีราคาสูงขึ้น ไม่ว่าจะเป็นปุ๋ยเคมี สารกำจัดวัชพืช และสารบังคับการออกผล การใช้เทคโนโลยีเกินความจำเป็น สิ่งเหล่านี้เป็นการเพิ่มต้นทุนการผลิตโดยไม่จำเป็นหากใช้ปริมาณที่เกินอัตราตลอดจนการขาดแคลนแรงงานในไร่นา ทำให้อัตราค่าจ้างสูงขึ้น มีผลกระทบต่อต้นทุนการผลิตสับปะรด

ดังนั้นหากนำเอาวิธีการปลูกแบบปกติ และแบบไม่ไถพรวนนั้นมาทำการคิดต้นทุน ผลตอบแทน ของสับปะรดใน 1 กิโลกรัม มาเปรียบเทียบกันจะได้ดังนี้

การปลูกแบบปกติ ได้ผลตอบแทน 12,480 กิโลกรัมต่อไร่ ต้นทุน 0.967 บาทต่อกิโลกรัม

แบบไม่ไถพรวน ได้ผลตอบแทน 11,800 กิโลกรัมต่อไร่ ต้นทุนการผลิต 0.80 บาทต่อกิโลกรัม

นอกจากนี้จากการศึกษาราคาสับปะรดปี 2542 บริษัทสับปะรดไทยพบว่า ราคาสับปะรดปีปัจจุบัน กิโลกรัมละ 1.50 บาท (เดช อยู่ชา 2542) และจากการศึกษาต้นทุนการผลิตของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ต้นทุนในปีที่ต่ำที่สุด คือ ปี พ.ศ. 2536 คือราคากิโลกรัมละ 1.22 บาท และที่สูงสุด คือ ต้นทุนกิโลกรัมละ 2.08 บาทส่วนในปี พ.ศ. 2542 นั้น กรมส่งเสริมการเกษตรได้รวบรวมราคาเฉลี่ยสับปะรดกิโลกรัมละ 2.57 บาท

3. <u>ตลาดและโครงสร้างของตลาด</u>

3.1 <u>ภาวะการตลาดสับปะรดกระป๋องของไทย</u>

อำนวย แสงโนรีและ ศิณีย์ สังข์รัศมี (2525 : 41) กล่าวว่า การจำหน่าย และการบริโภคภายในประเทศมีน้อย ส่วนใหญ่จะผลิตเพื่อการส่งออกเป็นหลัก ตลาดภายในประเทศส่วนใหญ่คือโรงแรม และภัตตาคารต่าง ๆ

3.2 <u>วิธีการตลาดสับปะรด</u> ชาวไร่ขายสับปะรดให้แก่พ่อค้าคนกลางระดับท้องถิ่นเป็นส่วนใหญ่ และจะขายให้กับกลุ่มเกษตรกร สหกรณ์การเกษตรเป็นส่วนน้อย แล้วพ่อค้าคนกลางในท้องที่ จะขายให้แก่พ่อค้าทอดต่อไปได้ 4 ทาง ดังนี้ (ภาพที่ 2)

1. ขายให้แก่พ่อค้าผู้รวบรวมผลผลิตเพื่อนำไปขายแก่พ่อค้าขายส่ง หรือพ่อค้าขายปลีกในตลาดสด เพื่อขายให้แก่ผู้บริโภค

2. ขายให้แก่ผู้บริโภคสับปะรดโดยตรง ในตลาดผลไม้ท้องถิ่น ตลาดผลไม้สดต่างจังหวัด หรือที่หน้าไร่สับปะรดของตนเอง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. ขายให้แก่โรงงานสับปะรดกระป๋อง หรือผลผลิตจากไร่สับปะรดของโรงงานเอง หรือจากไร่ของเกษตรกรที่ทำสัญญาจำหน่ายผลผลิตรูปแบบ Contract farming กับโรงงาน เพื่อนำสับปะรดไปแปรรูปเป็นสับปะรดกระป๋อง ซึ่งโรงงานจะจัดจำหน่ายสับปะรดกระป๋องต่อไปในช่องทางจัดจำหน่าย ดังนี้ คือ

- ขายให้สหกรณ์หรือร้านสรรพสินค้า เพื่อนำไปจำหน่ายให้แก่ผู้บริโภคในประเทศ
- ขายให้ตัวแทนหรือบริษัทนายหน้า เพื่อนำไปจำหน่ายในร้านค้าขายปลีกในประเทศหรือต่างประเทศ
- โรงงานจะเป็นผู้ส่งออกสับปะรดกระป๋องไปยังตลาดในต่างประเทศเอง

4. ขายให้แก่กิจการห้องเย็นที่ทำสับปะรดแช่แข็ง เพื่อส่งไปขายยังตลาดต่างประเทศ

ศุภลักษณ์ สุขสุเมฆ (2528 : 53) ได้กล่าวถึงประเภทของตลาดสับปะรดในแต่ละจังหวัดไว้ดังนี้ ตลาดในแต่ละจังหวัดแบ่งได้ 3 ประเภท คือ

1. ตลาดท้องถิ่นเป็นตลาดที่รวบรวมผลผลิตระดับแรก อยู่ในแหล่งผลิตหรือใกล้กับแหล่งผลิตคือในหมู่บ้าน ตำบล หรืออำเภอเล็ก ๆ การซื้อขาย ผลผลิตนี้จะทำกันในแหล่งผลิตเป็นสำคัญ

2. ตลาดรวบรวมท้องถิ่น ตลาดประเภทนี้จะทำการซื้อขายผลผลิตจากตลาดท้องถิ่นเป็นหลักจึงขยายต่อไปเป็นแหล่งอื่นๆมักจะอยู่ศูนย์รวมของการขนส่งที่สำคัญของจังหวัดพ่อค้ามีปริมาณการค้ามาก

3. ตลาดปลายทาง ในที่นี้มิได้มีความหมายถึงตลาดที่ขายผลผลิตเพื่อการบริโภคโดยตรงเท่านั้นอาจหมายถึงตลาดท้องที่ตลาดรวมท้องถิ่นตลาดที่ขายผลผลิตให้แก่ผู้แปรรูปผลผลิตอื่นๆ และตลาดกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นตลาดรวบรวมผลผลิตแล้วส่งออกไปต่างประเทศหรือจังหวัดอื่น ๆ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

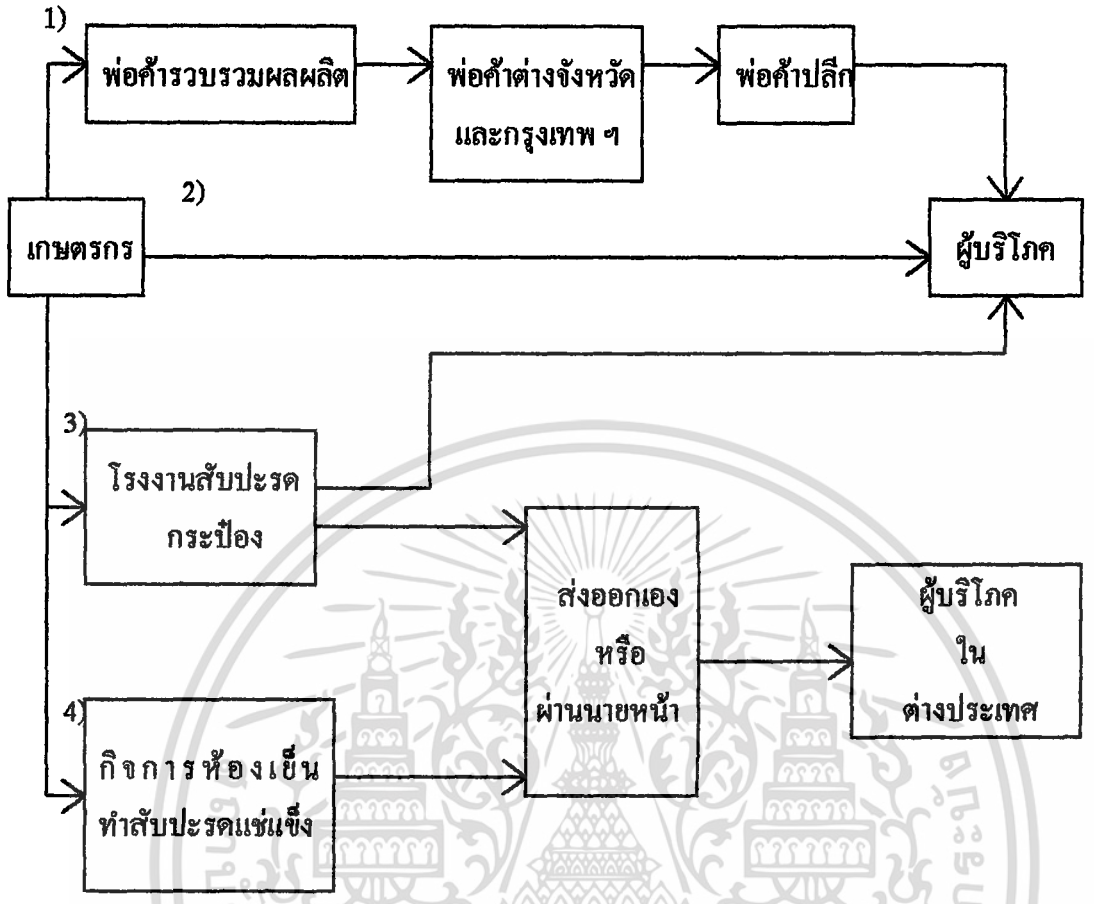

ภาพที่ 2 วิถีการตลาดสับปะรด และสับปะรดกระป๋อง
ที่มา : อำนวย แสงโพธิ์ และศิณีย์ สังข์รัศมี, 2525

4. ลักษณะสับปะรดที่โรงงานต้องการ

4.1 คุณภาพสับปะรดที่โรงงานต้องการ

บริษัทสับปะรดไทย และสำนักงานเกษตรจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ (2535 : 55-56) ได้กล่าวว่า สับปะรดที่มีคุณภาพตามที่โรงงานต้องการ มีข้อจำกัดในเรื่องความสุกพอดี ของสับปะรด ดังนี้

1. ทางโรงงานจะรับซื้อสับปะรดที่มีความสุกปานกลาง ไม่สุกจัดอย่างสับปะรดที่สำหรับบริโภคสด และไม่สุกมากจนมีกลิ่นส่าเหล้าโดยสังเกตุได้จากสีเปลือกที่มีตาสุกประมาณ 2 - 6 ตา

2. สับปะรดมีสีเปลือกเขียวทั้งสุก ถ้าเนื้อภายในสุกเหลืองมากว่าครึ่งลูก โรงงานจะรับซื้อเป็นสับปะรดสุก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.2 ลักษณะสับปะรดที่โรงงานไม่ต้องการ

บริษัทสับปะรดไทย และสำนักงานเกษตรจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ (2535 : 55-56) ได้กล่าวถึง สับปะรดที่โรงงานไม่ต้องการ หรือ ขายได้ในราคาที่ต่ำมากไว้ดังนี้

4.2.1 สับปะรดเนื้อแกน

สับปะรดที่มีเนื้อในแกนดำมากกว่า 50% ของผลโรงงานจะไม่รับซื้อ

สับปะรดแดดเผา คือ

1. สับปะรดแดดเผาชนิดไม่รุนแรง คือ สับปะรดที่โดนแดดเผาทำให้เนื้อในเป็นสีน้ำตาลอ่อน ถึงดำ แต่สับปะรดยังไม่มีกลิ่นเน่า การตัดและการตรวจจะถือเป็นสับปะรดแกนดำ ซึ่งโรงงานอาจจะรับซื้อในราคาต่ำกว่าปกติ

2. สับปะรดแดดเผาชนิดรุนแรง คือ สับปะรดที่โดนแดดเผาจนกระทั่งเนื้อในเป็นสีดำและมีกลิ่นเน่าเสีย จะถือเป็นสับปะรดเน่าโรงงานจะไม่รับซื้อ

4.2.2 สับปะรดที่มีสารตกค้าง และสิ่งแปลกปลอม

1. น้ำมัน หรือสารเคมี ทางฝ่ายโรงงานจะไม่รับซื้อ เช่น กลิ่นน้ำมัน คราบน้ำมัน หรือสารเคมีที่ตกค้างอยู่บนสับปะรด

2. สับปะรดที่มีสารไนโตรทสูง

- สับปะรดที่มีสารไนเตรทไม่เกิน 25 ส่วนในล้านส่วน ถือว่าเป็นสับปะรดดี
- สับปะรดที่มีสารไนเตรทมากกว่า 25 ส่วนในล้านส่วน โรงงานจะไม่รับซื้อ

3. สิ่งแปลกปลอมอื่น ๆ เช่น เศษไม้ ตะปู เป็นต้น หากพบว่าติดอยู่ที่สับปะรด โรงงานจะไม่รับซื้อ รวมทั้งเนื้อสับปะรดที่มีสีไม่ปกติ เช่น สีเขียว สีดำ ด้วย

4.2.3 สับปะรดเก็บเกี่ยวไว้นานแล้ว

1. สับปะรดที่มีราขึ้นที่ขั้ว หากพบว่ามีราขึ้นที่ขั้วมากกว่า 30% โรงงานจะไม่รับซื้อ

2. สับปะรดที่ตกค้าง หรือ แช่น้ำ มีกลิ่นอับ โรงงานจะไม่รับซื้อ

4.2.4 สับปะรดลูกเล็ก

สับปะรดที่มีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 7.5-10 เซนติเมตร ซึ่งโรงงานจะพิจารณารับซื้อในราคาต่ำ ส่วนสับปะรดที่มีขนาดเล็กกว่า 7.5 เซนติเมตร โรงงานจะไม่รับซื้อนอกจากนี้ สับปะรดที่มีรอยสัตว์ต่าง ๆ กัดแทะ เช่น หนู ฯลฯ โรงงานจะไม่รับซื้อเช่นเดียวกัน

96069
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5. งานวิจัยเกี่ยวกับราคาและการตลาด

ประเจิด สินทรัพย์ (2525) ทำการศึกษาเรื่องปัญหาการผลิต และการตลาดสับปะรดกระป๋อง ของไทย พบว่า ปัญหาด้านการผลิตสับปะรดกระป๋องที่สำคัญ ๆ พอสรุปได้ดังนี้ คือ

1. ปัญหาการขาดแคลนวัตถุดิบที่มาป้อนโรงงาน เนื่องจากผลผลิตต่อไร่ต่ำ การปลูกสับปะรดของเกษตรกรใช้วิธีการล้าสมัย ซึ่งทำให้ผลผลิตต่อไร่ต่ำ เกษตรกรขาดความรู้ในการปรับปรุงการผลิต ราคาสับปะรดตกต่ำตามฤดูกาลผลิต ในช่วงที่สับปะรดออกสู่ตลาดมาก ราคามักต่ำลง ส่วนในช่วงที่ผลผลิตน้อย นอกฤดูกาลผลิต เกษตรกรก็กลับขายได้ในราคาพอสมควร เท่านั้น เกษตรกรขาดแคลนเงินทุนที่จะนำมาใช้ในการผลิตเกษตรกรต้องกู้ยืมเงินดอกเบี้ยทำให้ต้นทุนการผลิตสูงขึ้นบางปี ดินฟ้าอากาศเกิดแห้งแล้ง การเพาะปลูกไม่ได้ผลทำให้เกษตรกรไม่กล้าลงทุนผลิตสับปะรดให้เพิ่มมากขึ้น

2. ปัญหาผลผลิตสับปะรดที่จะนำมาป้อนโรงงานนั้นไม่สม่ำเสมอกันตลอดทั้งปี บางเดือนมีมาก บางเดือนมีน้อย ขึ้นอยู่กับฤดูกาลผลิต สาเหตุเนื่องจากเกษตรกรยังใช้วิธีผลิตแบบเก่า แม้ว่าจะมีการแก้ไขโดยการให้เทคนิคต่างๆ เพื่อเร่งผลผลิตก่อนฤดูกาลก็ยังไม่ประสบผลสำเร็จ เพราะยังมีข้อจำกัดอยู่กับการเจริญเติบโตของต้นสับปะรด ต้องมีขนาดพอเหมาะ คือ ต้นละประมาณ 2.5 กิโลกรัม จึงจะได้ผล

3. ปัญหาเรื่องคุณภาพของสับปะรดที่เกษตรกรผลิตไม่ตรงกับความต้องการของโรงงาน สับปะรดที่เกษตรกรนิยมปลูกมักเป็นสับปะรดที่มีคุณภาพต่ำ

4. ปัญหาเกี่ยวกับต้นทุนการผลิต ต้นทุนการผลิตสับปะรดกระป๋องสูงมากขึ้น เนื่องจากวัตถุดิบต่าง ๆ ที่ใช้ในการผลิตมีราคาสูงขึ้น และสูงกว่าประเทศคู่แข่งอื่น ๆ ในตลาดโลก ราคาต้นทุนการผลิตสูงขึ้นเรื่อย ๆ แต่ราคาขายสับปะรดกระป๋องที่ผลิตไม่ได้สูงขึ้นตาม บางครั้งราคาต่ำลงก็มีเพราะผู้ผลิตตัดราคาขายกันเอง

5. ปัญหาเกี่ยวกับคุณภาพของสับปะรดกระป๋องที่ผลิตได้บางโรงงานโดยเฉพาะรายเล็กที่มีเครื่องมืออุปกรณ์ต่าง ๆ ล้าสมัย คุณภาพที่ผลิตได้ต่ำมากกว่ามาตรฐานสากล ไม่มีการควบคุมคุณภาพ

6. ปัญหาด้านโรงงาน ได้แก่ ปัญหาจากการขาดแคลนเงินทุนหมุนเวียน โดยเฉพาะช่วงที่สับปะรดออกมาก โรงงานต้องใช้เงินทุนจำนวนมาก หากเงินทุนไม่พอ ต้องกู้ และเสียดอกเบี้ย จึงทำให้ต้นทุนการผลิตสูงขึ้นไปอีก อีกประการหนึ่ง คือ การขาดแคลนแรงงานที่มีประสบการณ์และความชำนาญ ทำให้ต้องจ้างชาวต่างประเทศเข้ามา เสียค่าใช้จ่ายสูง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กู้ศักดิ์ จันทราช (2528) ทำการศึกษาเรื่อง การกำหนดราคาสับปะรดที่โรงงานรับซื้อจากเกษตรกรภาคตะวันออก ผลการศึกษาพบว่า ลักษณะการรับซื้อสับปะรดโรงงานภาคตะวันออกมีการรับซื้อในรูปแบบการทำสัญญาซื้อขายกับเกษตรกร และการไม่ทำสัญญาซื้อขาย ส่วนการศึกษา การกำหนดราคาสับปะรดที่เกษตรกรขายได้โดยพิจารณาวิธีต่าง ๆ คือ วิธีการบวกเพิ่มจากต้นทุน วิธีต้นทุนเฉลี่ย และวิธีผลตอบแทนจากการลงทุน พบว่า ราคาสับปะรดที่เกษตรกรควรขายอยู่ในช่วงกิโลกรัมละ 1.32 - 1.84 บาท และวิธีบวกเพิ่ม จากต้นทุนเป็นที่นิยมกันมาก ในทางปฏิบัติควรขายกิโลกรัมละ 1.66 บาท เมื่อพิจารณาอุปสงค์และอุปทานสับปะรดในปี 2527 ซึ่งมีการขาดแคลนสับปะรดกระป๋อง ดังนั้นราคาที่เหมาะสมในทางปฏิบัติ คือ ราคาสับปะรดขั้นต่ำเท่ากับ 1.66 บาท ต่อกิโลกรัม

อัคนีวุธ กลับน่วม (2536) ได้ทำการศึกษาเรื่องการตลาดสับปะรดในอำเภอโพนพิสัย จังหวัดหนองคาย พบว่า ปัญหาของเกษตรกรเกี่ยวกับผลผลิตและการตลาดสับปะรด เกษตรกรมีปัญหามากที่สุด คือ ปุ๋ยราคาแพง ปัญหาที่รองลงมาคือ เป็นปัญหาเรื่องเงินทุนที่ต้องกู้ มีดอกเบี้ยเพราะธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ให้สินเชื่อน้อยจึงต้องกู้จากเอกชนซึ่งมีดอกเบี้ยสูง เกษตรกรมีปัญหาราคาผลผลิตต่ำจากการที่มีปริมาณผลผลิตมากและมีแหล่งรับซื้อน้อยสถานที่รับซื้ออยู่ไกลโรงงาน ผู้รับซื้อและพ่อค้าคนกลางเป็นผู้กำหนดราคา อีกทั้งโรงงานจ่ายเงินให้ช้า และมีเกษตรกรที่มีปัญหาจากการไม่มีความรู้เกี่ยวกับการป้องกัน และกำจัดโรคของสับปะรด ปัญหาอื่น ๆ ได้แก่ สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชมีราคาแพง ขาดแคลนหน่อพันธุ์ตลอดจนการขาดแคลนแรงงาน

6. สภาพพื้นที่ สังคม เศรษฐกิจของตำบลอ่าวน้อย อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

6.1 สภาพพื้นที่ และลักษณะอากาศ

สภาพพื้นที่ตำบลอ่าวน้อย มีจำนวน 202,846 ไร่ จำนวนหมู่บ้านทั้งหมดในตำบล 14 หมู่บ้าน แบ่งเป็นหมู่บ้านในเขตเทศบาล หรือสุขาภิบาลบางส่วน จำนวน 5 หมู่บ้าน หมู่บ้านนอกเขตเทศบาลและสุขาภิบาลทั้งหมู่บ้าน จำนวน 9 หมู่บ้าน มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 3,063 ครัวเรือน โดยมีประชากรทั้งสิ้น 14,826 คน แบ่งเป็นชาย 7,284 คน หญิง 7,542 คน (องค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวน้อย อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ : 2541)

ลักษณะพื้นที่โดยทั่วไป มีความลาดเอียงไปทางทิศตะวันตก ซึ่งเป็นเทือกเขาตะนาวศรี ลงสู่ด้านตะวันออกซึ่งเป็นอ่าวไทย มีเทือกเขาและภูเขากระจัดกระจายทั่วไป (สำนักงานจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ : 2542)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ลักษณะอากาศ อยู่ในเขตมรสุม (ร้อนชื้น) อากาศทั่วไปไม่ร้อนและไม่หนาวเกินไป ความชื้นอากาศปานกลาง เนื่องจากอยู่ใกล้ทะเล ความชื้นโดยเฉลี่ยประมาณ 76.7 อุณหภูมิสูงสุด 38.4 องศาเซลเซียส ต่ำสุด 18.2 องศาเซลเซียส ในส่วนของปริมาณน้ำฝน โดยฝนจะตกมากในปี 2539 ฝนตกน้อยที่สุดปี 2535 ดังภาพที่ 3

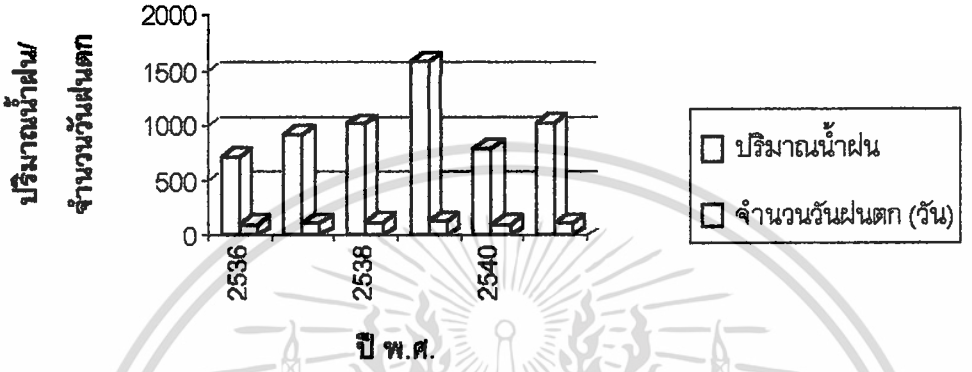

ภาพที่ 3 แผนภูมิแสดงปริมาณน้ำฝน และจำนวนวันฝนตก ปี 2536 - 2541

ที่มา : สำนักงานจังหวัด ประจวบคีรีขันธ์ : 2542

6.2 สภาพทางเศรษฐกิจ

องค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวน้อย อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ (2541) ได้ทำการสำรวจสภาพทางเศรษฐกิจของตำบลอ่าวน้อย พบว่า มีการปลูกสับปะรดเป็นอาชีพหลัก และอาชีพอื่น ๆ อีก ดังภาพที่ 4

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

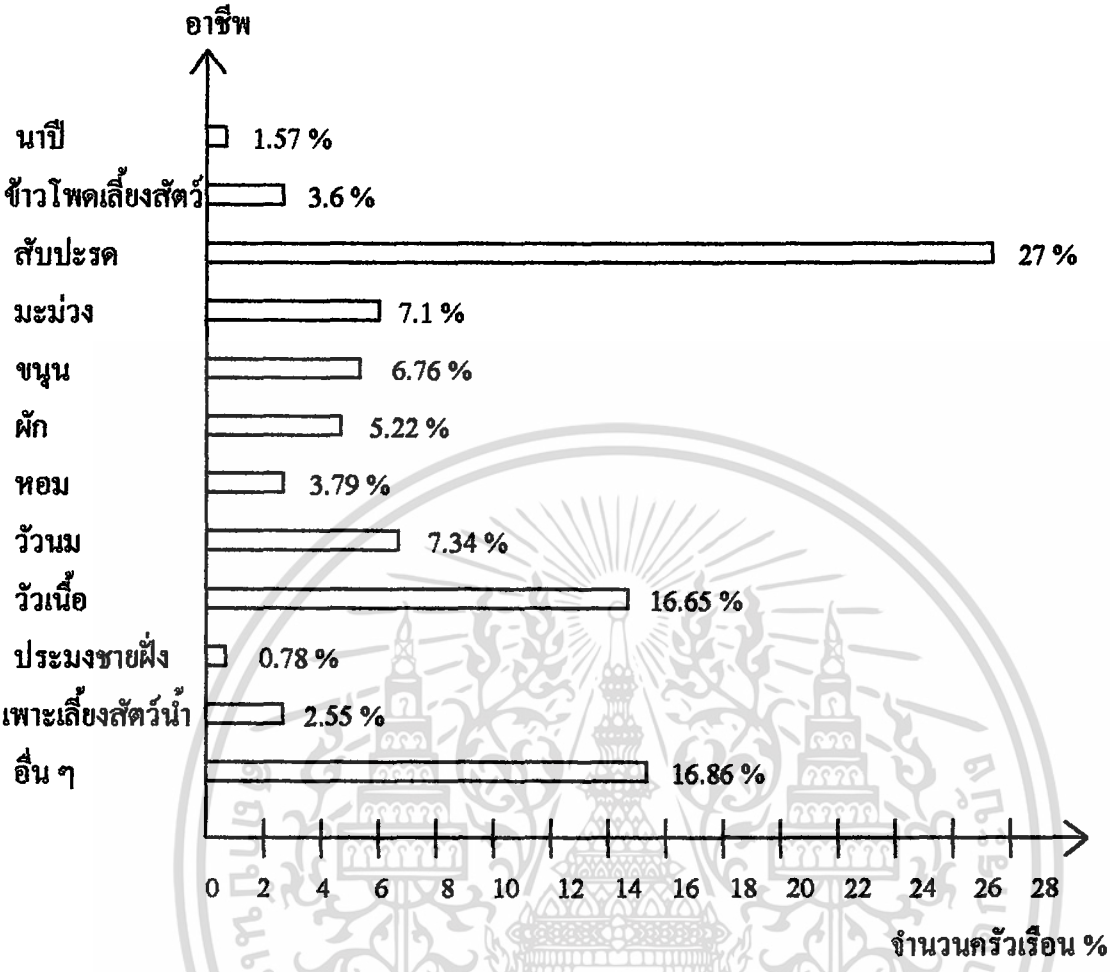

ภาพที่4 แผนภูมิแสดงการประกอบอาชีพของประชากรตำบลอ่าวน้อย อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ที่มา : ดัดแปลงมาจากองค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวน้อย อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ (2541)

6.3 สภาพทางสังคม

องค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวน้อย อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ (2541) ได้สำรวจพบว่า ด้านประชากร

จำนวนคนเกิด 6 เดือนที่ผ่านมา 14 คน

จำนวนคนตายในช่วง 6 เดือนที่ผ่านมา 9 คน

จำนวนเด็กที่จะเข้าเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในปีการศึกษานี้ 283 คน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้
ห้องสมุดคณะเทคโนโลยีการเกษตร
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าฯ ลาดกระบัง

6.4 ด้านศาสนา

สำนักงานจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ (2542 : 38) พบว่า ประชากรในจังหวัด มีพุทธศาสนิกชนร้อยละ 96.52 จำนวนวัด 175 แห่ง อิสลามนิกชน ร้อยละ 1.32 จำนวนมัสยิด 10 แห่ง คริสต์ศาสนิกชน ร้อยละ 1.26 จำนวนโบสถ์ 9 แห่ง และอื่น ๆ ร้อยละ 9.1

6.5 ด้านการสาธารณสุข

สำนักงานจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ (2542 : 38) พบว่า จังหวัดประจวบคีรีขันธ์มีจำนวนสถานพยาบาลแผนปัจจุบัน มีเตียงผู้ป่วยทั้งสิ้น 16 แห่ง จำนวน 1,066 เตียง

องค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวน้อย อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ (2541) พบว่า ในช่วง 6 เดือนที่ผ่านมา ไม่พบประชากรป่วย และตายด้วยโรคอุจจาระร่วงอย่างรุนแรง วัณโรค มาลาเรีย ไข้เลือดออก และโรคภูมิคุ้มกันบกพร่อง

6.6 ด้านสิ่งแวดล้อม

ไม่พบการบุกรุกที่สาธารณะ การตัดไม้ทำลายป่า ในช่วง 6 เดือนที่ผ่านมา

6.7 ด้านการศึกษา

สำนักงานจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ (2542 : 35) พบว่า จังหวัดประจวบคีรีขันธ์มีการจัดการศึกษา ตั้งแต่ก่อนประถมศึกษาถึงระดับอุดมศึกษาให้กับประชาชนในวัยเรียน อายุ 3 - 21 ปี โดยจัดเป็น 2 รูปแบบ

1. การศึกษาในระบบโรงเรียน มีสถานศึกษา 314 แห่ง นักศึกษา 101,502 คน อาจารย์ 4,979 คน

2. การศึกษานอกระบบโรงเรียน มีสถานศึกษาที่จัดสอน 318 แห่ง ผู้เรียน 17,502 คน อาจารย์ 748 คน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 3
วิธีการวิจัย

ประชากรตัวอย่าง

ประชากร คือ เกษตรกรผู้ทำไร่สับปะรดเป็นอาชีพหลัก อาศัยอยู่ในพื้นที่หมู่ 4 ตำบลอ่าวน้อย อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 60 ครัวเรือนและมีประสบการณ์ในการปลูกสับปะรดไม่น้อยกว่า 1 ปี

กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างในการศึกษา คือ เกษตรกรผู้ทำไร่สับปะรด จำนวน 37 ราย จากการสุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตร Yamane บุญธรรม กิจปรีดากุล (2531 : 51) คือ

$$\text{สูตร} \quad n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

เมื่อ n = ขนาดของการสุ่มตัวอย่าง ในที่นี้มี 60 ครัวเรือน

N = ขนาดของกลุ่มประชากรที่จะศึกษา

e = ความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่าง (0.1)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บและรวบรวมข้อมูลในภาคสนาม ใช้แบบสัมภาษณ์ที่มีคำถามแบบปลายเปิด (open - questions) และคำถามแบบปลายปิด (close - ended questions) โดยแบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลสภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมบางประการของเกษตรกร

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยต้นทุนในการปลูกสับปะรด

ขั้นตอนและวิธีการสร้างเครื่องมือ

1. ศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบสัมภาษณ์จากเอกสารต่าง ๆ
2. สร้างแบบ สัมภาษณ์จากหลักการ และทฤษฎีในการสร้างแบบสัมภาษณ์และตามวัตถุประสงค์ในการศึกษาวิจัย
3. นำแบบสัมภาษณ์ไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้องและนำมาปรับปรุงแก้ไข
4. นำแบบสัมภาษณ์ไปทดลองใช้กับเกษตรกรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 10 รายแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5. นำเอาแบบสัมภาษณ์ที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วนำไปใช้ต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

นำแบบสัมภาษณ์ จำนวน 37 ชุด เพื่อนำไปเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ วิธีการสัมภาษณ์จะใช้วิธีการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยมีวิธีดังนี้

ขอความร่วมมือจากเกษตรกร เพื่อจัดกลุ่มในการสนทนาจำนวน 4 กลุ่ม ๆ ละ 10 คน จำนวน 3 กลุ่ม และกลุ่มละ 7 คน จำนวนหนึ่งกลุ่ม การสนทนาผู้ร่วมสนทนาสามารถแสดงความคิดเห็นหรือข้อมูลต่าง ๆ ได้อย่างเต็มที่ และต้องเป็นที่ยอมรับของทุกคนในกลุ่มที่ร่วมกันสนทนา

ผู้ทำการสัมภาษณ์จะบันทึกข้อมูลโดยการจดบันทึกและการอัดเทปวิทยุเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ได้จากการสนทนามีความครบถ้วน หลังจากสัมภาษณ์เกษตรกรโดยใช้วิธีการสนทนากลุ่มแล้วนำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์ต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อได้รวบรวมจากภาคสนามแล้ว นำข้อมูลทั้งหมดมาตรวจสอบความถูกต้อง และครบถ้วนในคำตอบของแต่ละราย ทำการวิเคราะห์ โดยมีขั้นตอนการวิเคราะห์ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคม การผลิตและการตลาด รวมทั้งปัญหาข้อเสนอแนะของเกษตรกร โดยหาค่า ร้อยละ (percentage) และแปลผลโดยการบรรยาย

หาค่าร้อยละ (percentage) มีสูตรการคำนวณดังนี้

$$\text{สูตรค่าร้อยละ} = \frac{X}{N}.100$$

โดย X = จำนวนตัวอย่างของเกษตรกรที่ทำการศึกษา

N = จำนวนตัวอย่างของเกษตรกรทั้งหมด

ตอนที่ 2 นำข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่มมาหาต้นทุนการปลูกสับปะรดเพื่อหาราคาที่เหมาะสมโดยใช้สูตร ดังนี้

$$\text{สูตรค่าเฉลี่ย} = \frac{\Sigma X}{n}$$

X = จำนวนต้นทุนของแต่ละกรณี

n = จำนวนกรณีที่แบ่งได้ (22 กรณี)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ระยะเวลาในการดำเนินการ

ใช้ระยะเวลาในการศึกษาตั้งแต่วันที่ 3 ตุลาคม พ.ศ. 2542 ถึง 30 มีนาคม พ.ศ. 2543 มีรายละเอียดการปฏิบัติงานดังนี้

ตารางที่ 3 แผนงานและระยะเวลา

แผนการดำเนินงาน	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.
1. ศึกษาข้อมูลเบื้องต้น การวางแผน	↔					
2. การจัดทำโครงการศึกษา	↔	↔				
3. จัดทำแบบสัมภาษณ์		↔	↔			
4. เก็บข้อมูลภาคสนาม			↔	↔		
5. ประมวลผล วิเคราะห์ข้อมูล				↔	↔	
6. สรุปผลการศึกษา					↔	
7. เขียนรายงานและจัดพิมพ์						↔

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 4

ผลการศึกษาและวิจารณ์

จากการศึกษาราคาสับปะรดที่เหมาะสมระหว่างโรงงานสับปะรดกับเกษตรกร กรณีศึกษาเกษตรกรผู้ปลูกสับปะรด หมู่ที่ 4 ตำบลอ่าวน้อย อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ได้รวบรวมข้อมูลโดยวิธีการสัมภาษณ์เกษตรกรผู้ปลูกสับปะรด มีประสบการณ์ 1 ปีขึ้นไป จำนวน 37 ราย ปรากฏผลการศึกษา และนำเสนอเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจ สังคม

ตอนที่ 2 ผลของการสัมภาษณ์แบบจัดสนทนากลุ่มในการปฏิบัติการของเกษตรกรเกี่ยวกับต้นทุนการผลิต และข้อเสนอแนะของเกษตรกร

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทางเศรษฐกิจและสังคมด้วยค่าร้อยละ

จากการศึกษากลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกสับปะรดในพื้นที่หมู่ที่ 4 ตำบลอ่าวน้อย อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 37 ราย มีข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคม ดังนี้

ตารางที่ 4 ข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคม

ข้อมูลพื้นฐาน	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	19	51.40
หญิง	18	48.60
2. อายุ (ปี)		
20 – 30	3	8.10
31 – 40	13	35.14
41 – 50	13	35.14
51 – 60	4	10.80
61 – 70	2	5.41
71 – 80	2	5.41

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ข้อมูลพื้นฐาน	จำนวน	ร้อยละ
3. ระดับการศึกษา		
ไม่ได้เรียน	7	18.92
ประถมศึกษาปีที่ 4	22	59.46
ประถมศึกษาปีที่ 6	3	8.11
มัธยมศึกษาปีที่ 3	4	10.81
มัธยมศึกษาปีที่ 6	1	2.70
4. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน (คน)		
1 – 5	32	86.50
6 – 10	4	10.80
11 – 15	1	2.70
5. การจ้างแรงงาน		
จ้างแรงงาน	22	54.05
-จ้างประจำ (N=22)	1	4.55
-จ้างรายวัน (N=22)	21	95.45
ไม่จ้างแรงงาน	15	40.54
6. การครอบครองที่ดิน		
ของตนเอง	20	54.05
ของตนเองและเช่า	11	29.73
เช่า	6	16.22
7. พื้นที่เพาะปลูกปี พ.ศ. 2543 (ไร่)		
1 – 10	14	37.84
11 – 20	14	37.84
21 – 30	3	8.11
31 – 40	0	0
41 – 50	5	13.51
51 – 60	0	0
61 – 70	0	0
71 – 80	1	2.07

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ข้อมูลพื้นฐาน	จำนวน	ร้อยละ
8. ผลผลิต/ไร่ (ตัน)		
1,000 – 2,000	7	18.92
2,001 – 3,000	2	5.41
3,001 – 4,000	12	32.43
4,001 – 5,000	9	24.32
5,001 – 6,000	4	10.81
6,001 – 7,000	3	8.11
9. รายได้/ไร่ (บาท)		
1,000 – 2,000	4	10.81
2,100 – 3,000	4	10.81
3,100 – 4,000	5	13.51
4,100 – 5,000	12	32.43
5,100 – 6,000	7	18.92
6,100 – 7,000	3	8.11
7,100 – 8,000	2	5.41
10. ประสบการณ์ (ปี)		
1 - 5	1	29.73
6 - 10	15	40.54
11 – 15	5	13.52
16 – 20	4	10.81
21 – 25	1	2.70
25 – 30	1	2.70
11. แหล่งความรู้ที่ได้รับ		
เจ้าหน้าที่เกษตร	15	40.54
เพื่อนบ้าน	25	67.57
เกษตรผู้นำ	17	45.95
ปฏิบัติเอง	4	10.81
สืบทอดมา	2	5.40

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ข้อมูลพื้นฐาน	จำนวน	ร้อยละ
12. ประเภทสื่อมวลชน		
วิทยุ	4	10.81
หนังสือพิมพ์	1	2.70
โทรทัศน์	9	24.32
คำแนะนำ/เอกสาร	20	54.05
ประสบการณ์	2	5.41
เพื่อนบ้าน	4	10.81
ประชุมโรงงาน	1	2.70
ไม่เคยได้รับ	1	2.70

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากตารางที่ 4 ผลจากการศึกษาข้อมูลทางเศรษฐกิจ และสังคมพบว่า

1. เพศ

จากการสัมภาษณ์กลุ่มเกษตรกรตัวอย่าง จำนวน 37 ราย พบว่าเกษตรกรที่เป็นเพศชายมากที่สุดมีจำนวน 19 ราย คิดเป็นร้อยละ 51.40 เพศหญิงจำนวน 18 ราย คิดเป็นร้อยละ 48.60

2. อายุ

เกษตรกรผู้ปลูกสับปะรดมีอายุ อยู่ในช่วง 31 ถึง 40 และ 41 ถึง 50 ปี มีมากที่สุดโดยมีจำนวน 13 ราย เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 35.14 รองลงมาคืออยู่ระหว่าง 51 ถึง 60 ปี จำนวน 4 ราย คือเป็นร้อยละ 10.8 และน้อยที่สุดคือช่วงอายุ 61 ถึง 70 ปี และ 71 ถึง 80 โดยมีจำนวน 2 ราย เท่ากับคิดเป็นร้อยละ 5.14

3. ระดับการศึกษา

เกษตรกรผู้ปลูกสับปะรด มีระดับการศึกษา อยู่ในระดับ ประถมศึกษามากที่สุด จำนวน 22 ราย คิดเป็นร้อยละ 59. 46 รองลงมาคือ ไม่ได้เรียนหนังสือ จำนวน 7 ราย คิดเป็นร้อยละ 18.92 และน้อยที่สุดเคือจบมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 2.70

4. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน

เกษตรกรผู้ปลูกสับปะรด มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน มากที่สุดจำนวน 1 – 5 คน จำนวน 32 ราย คิดเป็นร้อยละ 86.50 รองลงมาคือ จำนวนสมาชิก 6 – 10 คน จำนวน 4 ราย คิดเป็นร้อยละ 10.80 และน้อยที่สุดจำนวน 11-15 คน จำนวน 1 ราย คิดเป็น ร้อยละ 2.70

5. ด้านแรงงาน

เกษตรกรมีการจ้างแรงงานมากที่สุดจำนวน 22 ราย คิดเป็นร้อยละ 59.46 ส่วนมากเป็นการจ้างรายวัน คิดเป็นร้อยละ 95.45 จ้างประจำร้อยละ 4.55 และเกษตรกรที่ไม่ได้จ้างแรงงาน มีจำนวน 15 ราย คิดเป็นร้อยละ 40.54

6. การครอบครองที่ดิน

การครอบครองที่ดินของเกษตรกรที่มีที่ดินเป็นของตนเองมากถึง 20 ราย คิดเป็นร้อยละ 54.05 รองลงมาคือมีที่ดินเป็นของตนเองบางส่วนและเช่าบางส่วน 11 ราย คิดเป็นร้อยละ 29.73 และน้อยที่สุด คือ เกษตรกรที่เช่าที่ดิน 6 ราย คิดเป็นร้อยละ 16.22

7. พื้นที่เพาะปลูกปี พ.ศ. 2543

ในปี พ.ศ. 2543 เกษตรกรมีพื้นที่เพาะปลูกอยู่ระหว่าง 1-10 ไร่ และ 11-20 ไร่ มากที่สุดจำนวน 14 ราย เท่ากับ คิดเป็นร้อยละ 37.84 และรองลงมาคือ 41-50 ไร่ จำนวน 5 ราย คิดเป็นร้อยละ 13.51 และเกษตรกรที่มีพื้นที่เพาะปลูกอยู่ระหว่าง 71-80 ไร่ จำนวน 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 2.70 ซึ่งน้อยที่สุด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

8. ผลผลิตต่อไร่

เกษตรกรผู้ปลูกสับปะรดมีผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ มากที่สุด อยู่ในช่วง 4,100 ถึง 5,000 บาทต่อไร่ จำนวน 12 รายคิดเป็นร้อยละ 32.43 รองลงมาคือ 5,100 ถึง 6,000 จำนวน 7 ราย คิดเป็นร้อยละ 18.92 และน้อยที่สุดคือ เกษตรกรที่มีรายได้ 7,100 ถึง 8,000 บาทต่อไร่ คิดเป็นร้อยละ 2 5.41

9. รายได้ต่อไร่

เกษตรกรผู้ปลูกสับปะรด มีรายได้ต่อไร่ มากที่สุดอยู่ในช่วง 3,100 ถึง 4,000 ตันต่อไร่ จำนวน 12 ราย คิดเป็นร้อยละ 32.43 รองลงมาคือ 4,100 ถึง 5,000 ตันต่อไร่ จำนวน 9 ราย คิดเป็นร้อยละ 24.32 น้อยที่สุดคือผลผลิตอยู่ในช่วง 2,100 ถึง 3,000 ตันต่อไร่ จำนวน 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 5.41

10. ประสบการณ์ในการปลูกสับปะรด

เกษตรกรมีประสบการณ์ในการปลูกสับปะรด 6-10 ปีมากที่สุด จำนวน 15 ราย คิดเป็นร้อยละ 40.54 รองลงมาคือ 1-5 ปี จำนวน 11 ราย คิดเป็นร้อยละ 29.73 และน้อยที่สุดคือ เกษตรกรมีประสบการณ์ระหว่าง 21-25 ปีและ 26-30 ปี จำนวน 1 รายเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 2.70

11. แหล่งความรู้เกี่ยวกับการปลูกสับปะรด

เกษตรกรได้รับความรู้เกี่ยวกับการปลูกสับปะรดจากเพื่อนบ้านมากที่สุดจำนวน 25 ราย คิดเป็นร้อยละ 67.57 รองลงมาคือเกษตรกรผู้นำจำนวน 17 ราย คิดเป็นร้อยละ 45.95 และน้อยที่สุดคือการสืบทอดกันมา จำนวน 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 5.40

12. สื่อมวลชนที่ให้ความรู้กับการปลูกสับปะรด

เกษตรกรผู้ปลูกสับปะรดได้รับความรู้เกี่ยวกับการปลูกสับปะรดจากสื่อมวลชนประเภท คำแนะนำ/เอกสาร มากที่สุดจำนวน 20 ราย คิดเป็นร้อยละ 54.05 รองลงมาคือสื่อมวลชนประเภทโทรทัศน์ จำนวน 9 ราย คิดเป็นร้อยละ 24.37 และน้อยที่สุด คือ หนังสือพิมพ์ การเข้าประชุมโรงงานและไม่เคยได้รับเลย มีจำนวนเท่ากันคือ 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 2.70

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตอนที่ 2 ผลการสนทนากลุ่มในการปฏิบัติการเกี่ยวกับต้นทุนการผลิตสับปะรดของเกษตรกร

ตารางที่ 5 แสดงต้นทุนการผลิตในปีแรกของเกษตรกรที่ใช้ปัจจัยการผลิตต่างๆ และได้ผลผลิต คิดเป็นต้นทุนต่อกิโลกรัม โดยเรียงจากน้อยไปมาก จำนวนทั้งสิ้น 22 กรณี

กรณีที่	ที่ดิน			แรงงาน		เงินกู้		สารชุบราก		การขาย		ผลผลิต/ไร่	ต้นทุน
	ตนเอง	เช่า	ตนเองและเช่า	จ้าง	ไม่จ้าง	กู้	ไม่กู้	ชุบ	ไม่ชุบ	ขายเอง	จ้างรถ	(ตัน)	บาท/กก.
1	✓				✓		✓		✓	✓		4.0	1.73
2	✓				✓		✓	✓		✓		4.85	1.79
3			✓	✓			✓	✓			✓	6.0	1.80
4	✓				✓	✓			✓	✓		6.2	1.81
5	✓			✓			✓	✓		✓		4.0	1.88
6			✓	✓			✓		✓	✓		6.0	1.90
7	✓				✓	✓		✓			✓	5.0	1.92
8		✓			✓	✓		✓		✓		4.7	1.98
9		✓		✓		✓			✓	✓		5.0	2.01
10	✓			✓			✓		✓	✓		3.7	2.16
11	✓			✓		✓			✓	✓		5.7	2.18
12		✓		✓			✓		✓	✓		3.8	2.18
13		✓		✓			✓	✓		✓		4.10	2.19

ตารางที่ 5 (ต่อ)

กรณีที่	ที่ดิน			แรงงาน		เงินกู้		สารชุบราก		การขาย		ผลผลิต/ไร่	ต้นทุน
	ตนเอง	เช่า	ตนเองและเช่า	จ้าง	ไม่จ้าง	กู้	ไม่กู้	ชุบ	ไม่ชุบ	ขายเอง	จ้างรถ	(ตัน)	บาท/กก.
14			✓	✓		✓			✓	✓		5.5	2.32
15	✓				✓	✓		✓		✓		3.5	2.34
16			✓	✓			✓	✓		✓		4.0	2.34
17			✓	✓		✓		✓		✓		4.0	2.43
18	✓				✓		✓	✓			✓	2.5	2.51
19	✓			✓		✓		✓			✓	4.0	2.78
20	✓			✓			✓	✓			✓	3.2	2.84
21		✓			✓		✓	✓		✓		2.0	3.13
22		✓			✓		✓	✓			✓	2.0	3.3
											ค่าเฉลี่ย	5.00	2.25

ตารางที่ 6 แสดงต้นทุนการผลิตในปีที่ 2 ของเกษตรกรที่ใช้ปัจจัยต่างๆ และได้ผลผลิตคิดเป็นต้นทุนต่อกิโลกรัมโดยเรียงตามลำดับ 22 กรณี ตามตารางที่ 5 เพื่อเป็นการเปรียบเทียบต้นทุนในปีที่ 1 และ 2

กรณีที่	ที่ดิน			แรงงาน		เงินกู้		สารชุบราก		การขาย		ผลผลิต/ไร่	ต้นทุน
	ตนเอง	เช่า	ตนเองและเช่า	จ้าง	ไม่จ้าง	กู้	ไม่กู้	ชุบ	ไม่ชุบ	ขายเอง	จ้างรถ	(ตัน)	บาท/กก.
1	✓				✓		✓		✓	✓		4.0	1.23
2	✓				✓		✓	✓		✓		4.85	1.17
3			✓	✓			✓	✓			✓	6.0	1.38
4	✓				✓	✓			✓	✓		6.2	1.13
5	✓			✓			✓	✓		✓		4.0	1.61
6			✓	✓			✓		✓	✓		6.0	1.32
7	✓				✓	✓		✓			✓	5.0	1.48
8		✓			✓	✓		✓		✓		4.7	1.38
9		✓		✓		✓			✓	✓		5.0	1.45
10	✓			✓			✓		✓	✓		3.7	1.62
11	✓			✓		✓			✓	✓		5.7	1.49
12		✓		✓			✓		✓	✓		5.8	1.66
13		✓		✓			✓	✓		✓		4.0	1.69

ตารางที่ 6 (ต่อ)

กรณีที่	ที่ดิน			แรงงาน		เงินกู้		สารชุบราก		การขาย		ผลผลิต/ไร่	ต้นทุน
	ตนเอง	เช่า	ตนเองและเช่า	จ้าง	ไม่จ้าง	กู้	ไม่กู้	ชุบ	ไม่ชุบ	ขายเอง	จ้างรถ	(ตัน)	บาท/กก.
14			✓	✓		✓			✓	✓		5.5	1.61
15	✓				✓	✓		✓		✓		3.5	1.70
16			✓	✓			✓	✓		✓		4.0	1.72
17			✓	✓		✓		✓		✓		4.0	1.88
18	✓				✓		✓	✓			✓	2.5	1.91
19	✓			✓		✓		✓			✓	4.0	2.09
20	✓			✓			✓	✓			✓	3.2	2.22
21		✓			✓		✓	✓		✓		2.0	2.38
22		✓			✓		✓	✓		✓		2.0	2.57
											ค่าเฉลี่ย	5.00	1.67

หมายเหตุ : ไม่คิดค่าพันธุ์สับปะรด

จากตารางที่ 5 ต้นทุนการผลิตในปีแรกของเกษตรกรที่ใช้ปัจจัยการผลิตต่าง ๆ จำนวน 22 กรณีโดยเรียงจากน้อยไปหามาก พบว่าผลผลิตต่อไร่สูงสุดเป็นกรณี ที่ 4 มีผลผลิต คือ 6.2 ตันต่อไร่ โดยใช้ปัจจัยด้าน มีที่ดินเป็นของตัวเอง ไม่จ้างแรงงาน กู้เงิน ไม่ใช้สารชุบราก นำไปขายเอง และผลผลิตต่อไร่น้อยที่สุด คือ กรณีที่ 21 และกรณีที่ 22 โดยกรณีที่ 21 ใช้ปัจจัยด้าน เช่าที่ดินไม่จ้างแรงงาน ไม่กู้เงิน ใช้สารชุบราก นำสับปะรดไปขายเอง และกรณีที่ 22 ใช้ปัจจัยด้านเช่าที่ดินไม่จ้างแรงงาน ไม่กู้เงิน ใช้สารชุบราก จ้างรถไปขาย มีผลผลิต 2.0 ตันต่อไร่เท่ากัน และมีผลผลิตเฉลี่ย 5.0 ตันต่อไร่ ส่วนต้นทุนการผลิตสูงสุดคือกรณีที่ 22โดยใช้ปัจจัยด้าน เช่าที่ดินไม่จ้างแรงงาน ไม่กู้เงิน ใช้สารชุบรากจ้างรถไปขาย โดยมีต้นทุนการผลิต 3.30 บาทต่อกิโลกรัม และต้นทุนการผลิตต่ำที่สุดคือกรณีที่ 1 ใช้ปัจจัยด้าน มีที่ดินเป็นของตนเอง ไม่จ้างแรงงาน ไม่กู้เงิน ไม่ใช้สารชุบราก นำไปขายเองโดยมีต้นทุนการผลิต 1.73 บาทต่อกิโลกรัม และมีต้นทุนในปีแรกเฉลี่ย 2.25 บาทต่อ กิโลกรัม

จากตารางที่ 6 ต้นทุนการผลิตในปีที่สองของเกษตรกรที่ใช้ปัจจัยการผลิตต่าง ๆ โดยเรียงตาม 22 กรณีตามตารางที่ 5 พบว่าผลผลิตต่อไร่สูงสุดเป็นกรณี ที่ 4 คือ 6.2 ตันต่อไร่โดยใช้ปัจจัยด้านมีที่ดินเป็นของตัวเอง ไม่จ้างแรงงาน กู้เงิน ไม่ใช้สารชุบราก นำไปขายเอง และผลผลิตต่อไร่ต่ำที่สุด คือ กรณีที่ 21 และกรณีที่ 22 โดยกรณีที่ 21 ใช้ปัจจัยด้าน เช่าที่ดินไม่จ้างแรงงาน ไม่กู้เงิน ใช้สารชุบราก นำสับปะรดไปขายเองและกรณีที่ 22 ใช้ปัจจัยด้านใช้ปัจจัยด้าน เช่าที่ดินไม่จ้างแรงงาน ไม่กู้เงิน ใช้สารชุบราก จ้างรถไปขาย มีผลผลิต 2.0 ตันต่อไร่เท่ากัน และมีผลผลิตเฉลี่ย 5.0 ตันต่อไร่ ส่วนต้นทุนการผลิตในปีที่สอง สูงสุดคือกรณีที่ 22 โดยใช้ปัจจัยด้าน เช่าที่ดินไม่จ้างแรงงาน ไม่กู้เงิน ใช้สารชุบราก จ้างรถไปขาย โดยมีต้นทุน 2.57 บาทต่อกิโลกรัม

และต้นทุนการผลิตในปีที่สองต่ำที่สุด คือกรณีที่ 4 โดยใช้ปัจจัยด้าน มีที่ดินเป็นของตัวเอง ไม่จ้างแรงงาน กู้เงิน ไม่ใช้สารชุบราก นำไปขายเอง โดยมีต้นทุน 1.13 บาทต่อกิโลกรัม และมีต้นทุนในปีที่สองต่อไร่เฉลี่ย 1.67 บาทต่อกิโลกรัม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 7 แสดงการเปรียบเทียบราคาสับปะรดระหว่างราชการ เอกชน และ เกษตรกร ในปี พ.ศ. 2542

ที่มาของราคาการผลิต	ราคาสับปะรด (บาท/กก.)
1. คำนวณต้นทุนเฉลี่ยจากการสัมภาษณ์เกษตรกร	2.25
2. สำนักงานส่งเสริมการเกษตร	2.57
3. บริษัทสับปะรดไทย	1.50

จากตารางที่ 7 ราคาของสับปะรดจากการเปรียบเทียบเพื่อหาราคาที่เหมาะสมทั้ง 3 แหล่ง คือ จากทางเอกชน (บริษัทสับปะรดไทย) ทางราชการ และจากการสัมภาษณ์เกษตรกร พบว่า สำนักงานส่งเสริมการเกษตรคิดราคาสับปะรดไว้สูงสุดคือ 2.57 บาทต่อกิโลกรัม ซึ่งใกล้เคียงกับราคาต้นทุนเฉลี่ยจากการสัมภาษณ์เกษตรกร คือ ราคา 2.25 บาทต่อกิโลกรัม มีอันดับรองลงมา และ ต่ำสุดคือโรงงาน มีราคาขายเพียง 1.50 บาทต่อกิโลกรัม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

วิจารณ์ผล

จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรเป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิงมีการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา มีสมาชิกในครอบครัวแตกต่างกัน ส่วนมากอยู่ในระหว่าง 1-5 คน มีการจ้างแรงงานมากที่สุดสำหรับบางรายมีจำนวนสมาชิกน้อยแต่จำนวนไร่ในการเพาะปลูกมาก คือ ตั้งแต่ 41 ไร่ขึ้นไป เกษตรกรส่วนใหญ่มีที่ดินเป็นของตนเองและพื้นที่เพาะปลูกอยู่ระหว่าง 1-20 ไร่เป็นส่วนใหญ่ ผลผลิตของสับปะรดที่ได้ อยู่ในช่วงที่มีความแตกต่างกัน ซึ่งอาจเนื่องจากการผลิตสับปะรดของเกษตรกรที่มีแรงงานแตกต่างกันก็จะทำให้ได้ผลผลิตแตกต่าง ทั้งนี้อาจเนื่องจากมีปริมาณพื้นที่ทำการเกษตรที่แตกต่างกันด้วย

นอกจากนี้ยังพบว่า เกษตรกรที่มีประสบการณ์การผลิตสับปะรดแตกต่างกัน ก็จะให้ผลผลิตต่อไร่มีความแตกต่างกันด้วย อาจเป็นเพราะเทคโนโลยีในการผลิตสับปะรดที่เกษตรกรได้รับรู้จากแหล่งต่างๆ หรือจากสื่อมวลชนที่ ส่วนเกษตรกรที่ได้รับความรู้แล้วนำมาประยุกต์ใช้ขึ้นอยู่กับความสามารถ ประสบการณ์ และการศึกษาของแต่ละคน ส่วนเกษตรกรที่มีการปลูกสับปะรดแถวคู่ มีผลผลิตและรายได้ต่อไร่สูงเนื่องมาจากจำนวนต้นมากกว่า แต่เพียงเพิ่มปัจจัยการผลิตเล็กน้อย แต่เกษตรกรไม่นิยมปลูกเพราะคิดว่าจะต้องมีภาระในการดูแลและเก็บเกี่ยวมากขึ้น อีกทั้งไม่สวยงามด้วย

สำหรับการปฏิบัติการเกี่ยวกับต้นทุนการผลิตสับปะรด มีการใช้ปัจจัยต่างๆ ที่แตกต่างกันทำให้ต้นทุนมีความแตกต่างกัน ซึ่งการคิดต้นทุนจะมีรายการดังตารางที่ 1 หรือภาคผนวกที่ 1, 2 ใช้ประกอบกันในการคำนวณ โดยจะยึดหลักของเกษตรกรที่ได้จากการสนทนาเป็นหลัก แบ่งได้เป็น 22 กรณี

จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรมีการกู้ยืมเงินจากธนาคารเพื่อการเกษตร ในอัตราดอกเบี้ย 12 บาทต่อปี เกษตรกรโดยเฉลี่ยไม่เห็นประโยชน์ของการรวมกลุ่มต่างๆ ส่วนของราคาสับปะรดที่เกษตรกรได้รับจากโรงงานอุตสาหกรรมในปี 2542 คือ 1.50 บาทต่อกิโลกรัม

หากนำไปขายเป็นสับปะรดบริโภคสดจะได้ราคา 3 บาทต่อกิโลกรัม จากการสนทนาเกษตรกร คาดว่าจะลดต้นทุนการผลิตโดยการลดปริมาณการใส่ปุ๋ย สารเคมีที่ใช้ เพราะปัจจุบันราคาปุ๋ย สารเคมีมีราคาแพงมาก ซึ่งสอดคล้องกับรายงานวิจัยของ อัคนีวุธ กลับน่วม (2536) กล่าวว่า ปัญหาของเกษตรกรเกี่ยวกับราคาผลผลิตและการตลาดสับปะรด เกษตรกรมีปัญหามากสุด คือ ปุ๋ยเคมีมีราคาแพง เกษตรกรโดยเฉลี่ยไม่มีการทำสัญญาซื้อขายล่วงหน้ากับโรงงาน เพราะคิดว่าโรงงานไม่ได้ให้ราคาตามที่ทำสัญญาซื้อขายไว้ เกษตรกรมีความต้องการความช่วยเหลือทาง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ด้านราคามากที่สุด โดยมีความต้องการตามต้นทุนและผลผลิตที่เกษตรกรได้รับ ซึ่งมีราคาที่เกษตรกรเสนอไว้ดังนี้

ราคา 3 บาทต่อกิโลกรัม เป็นเกษตรกรที่ยังอยู่ในกรณีที่ 9-12 (รายละเอียดดังตารางที่ 6)

ราคา 2.50 บาทต่อกิโลกรัม เป็นเกษตรกรที่อยู่ในกรณีที่ 2-8 (ดังตารางที่ 6) ซึ่งมีความสอดคล้องใกล้เคียงกับราคาของกรมส่งเสริมการเกษตร (ภาพที่ 1) ซึ่งมีราคา 2.57 บาทต่อกิโลกรัม

ราคา 2 บาทต่อกิโลกรัม เป็นเกษตรกรที่อยู่ในกรณีที่ 1 เท่านั้น (ตารางที่ 6)

นอกจากนี้การหาต้นทุนเฉลี่ยจากจำนวน 22 กรณี หาค่าเฉลี่ยที่ได้ คือ 2.25 บาทต่อกิโลกรัม ซึ่งมีค่าใกล้เคียงกับราคาที่เกษตรกรต้องการในกรณีที่ 2 ถึง 8 และสอดคล้องกับราคาของกรมส่งเสริมการเกษตรคิดไว้ ในปี 2542 มีราคา 2.57 บาทต่อกิโลกรัม

สำหรับวิธีการจำหน่ายสับปะรดพบว่า เกษตรกรทั้งหมดจำหน่ายโดยส่งโรงงานอุตสาหกรรมเพราะไม่มีเวลานำไปขายเพื่อบริโภคสด โดยใช้รถของตนเองมากกว่าการจ้างรถ อาจเนื่องจากการจ้างรถมีราคาแพงถึงตันละ 250 บาท เมื่อคิดต้นทุนการผลิตในปีที่ 2 จะพบว่าเกษตรกรก็ยังคงขายได้ราคาต่ำกว่าต้นทุนอยู่ โดยในปีที่ 2 มีต้นทุนเฉลี่ย 1.67 บาทต่อกิโลกรัม ซึ่งในปีที่ 2 ยังไม่ได้คิดต้นทุนค่าพันธุ์ (ตารางที่ 6)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 5
สรุปผลการศึกษา ข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษา

จากการศึกษาราคาสับปะรดที่เหมาะสม ระหว่างโรงงานสับปะรด กับเกษตรกร กรณีศึกษาเกษตรกรผู้ปลูกสับปะรด หมู่ที่ 4 ตำบลอ่าวน้อย อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สรุปผลการศึกษาดังนี้

สภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรผู้ปลูกสับปะรด หมู่ 4 ตำบลอ่าวน้อย อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

เกษตรกรผู้ตอบแบบสัมภาษณ์จำนวน 37 ราย พบว่ามีเพศชายมากกว่า คิดเป็นร้อยละ 51.46 อยู่ในช่วง 31 ถึง 50 ปีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 35.14 ระดับการศึกษาคือประถมศึกษาปีที่ 4 ร้อยละ 59.46 จำนวนสมาชิกในครอบครัวส่วนมากมีจำนวน 1 ถึง 5 คน คิดเป็นร้อยละ 86.50 เกษตรกรมีการจ้างแรงงานมากถึงร้อยละ 59.46 และส่วนมากเป็นการจ้างรายวัน คิดเป็นร้อยละ 95.45 เกษตรกรมากกว่าครึ่งมีที่ดินเป็นของตนเอง ร้อยละ 54.05 พื้นที่เพาะปลูก ส่วนใหญ่ อยู่ในช่วง 1 ถึง 20 ไร่ ร้อยละ 57.84 ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 3,100 ถึง 4,000 ตันต่อไร่ คิดเป็นร้อยละ 32.43 และมีรายได้ต่อไร่ระหว่าง 4,100 ถึง 5,000 คิดเป็นร้อยละ 32.43 เกษตรกรส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการปลูกสับปะรด 6 ถึง 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 40.54 แหล่งความรู้ที่ได้ เกษตรกรมากว่าครึ่งได้ความรู้จากเพื่อนบ้าน ถึงร้อยละ 67.57 สื่อมวลชนที่ให้ความรู้เกี่ยวกับการปลูกสับปะรดมากที่สุด คือ คำแนะนำ/เอกสาร ร้อยละ 54.05

ข้อมูลปฏิบัติการเกี่ยวกับต้นทุนการผลิตของเกษตรกร และข้อเสนอแนะของเกษตรกร

จากการสัมภาษณ์ กลุ่มเกษตรกรตัวอย่าง จำนวน 37 ราย สามารถแบ่งปัจจัยที่เป็นต้นทุนการผลิตได้เป็น 22 กรณี โดยพิจารณาจากความแตกต่างของการครอบครองที่ดิน แรงงาน เงินกู้ การใช้สารชุบราก และลักษณะการจำหน่ายสับปะรด จากการศึกษาจะเห็นว่าเกษตรกรมีปัจจัยการผลิตน้อย ก็จะทำให้ต้นทุนต่ำลง เกษตรกรที่ใช้ปัจจัยการผลิตมากกว่าก็จะทำให้ต้นทุนการผลิตสูงขึ้น ทั้งนี้ต้องขึ้นอยู่กับผลผลิตที่เกษตรการได้รับด้วย หากพิจารณาปัจจัยการผลิตที่ไม่จำเป็น คือ การใช้สารชุบราก เพราะการเกิดโรคนี้เกษตรกรจะพบปัญหาน้อยมากหรือไม่พบเลย ซึ่งจะเห็นจากบางกรณีที่ไม่ได้ใช้สารชุบราก จะได้ผลผลิตดีไม่น้อยไปกว่ากรณีที่ใช้สารชุบราก ในส่วนของแรง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

งานจ้าง หากลดส่วนนี้ก็จะทำให้ต้นทุนการผลิตลดลงได้ เพราะการจ้างแรงงานควรจ้างให้เหมาะสม

นอกจากนี้เกษตรกรมีการจ้างแรงงานสูงกว่าไม่ได้จ้างแรงงาน จึงเป็นผลทำให้ต้นทุนการผลิตของเกษตรกรสูงขึ้น สำหรับเกษตรกรที่ต้องการปัจจัยทางด้านค่าเช่าที่ดินสำหรับการเกษตรนั้น เป็นปัจจัยที่ยากที่จะตัดออกไปได้ เช่นเดียวกันกับการกู้เงินเพื่อการลงทุน และการจำหน่ายสับปะรดสำหรับเกษตรกรที่จ้างรถเพื่อขนส่ง

ดังนั้นในการคิดต้นทุนการผลิต ผลผลิตเป็นตัวแปรสำคัญอย่างหนึ่งที่ทำให้ต้นทุนการผลิตมากหรือน้อย จากการหาราคาทุนเฉลี่ยของเกษตรกร พบว่า อยู่ในราคา 2.25 บาทต่อกิโลกรัม ซึ่งราคาที่เกษตรกรส่วนมากต้องการคือราคา 3 บาทต่อกิโลกรัม และทางราชการที่คิดราคาขายคือ 2.57 บาทต่อกิโลกรัม ซึ่งทั้งสามองค์กรมีราคาขายใกล้เคียงกันจึงเป็นไปได้ที่ราคาขายที่เหมาะสมควรอยู่ในระหว่าง 2.57 – 3 บาทต่อกิโลกรัม จากภาคผนวกที่ 1,2 เป็นการคิดต้นทุนของเกษตรกรโดยทางราชการ และโรงงานยึดเป็นหลักโดยไม่ได้คำนึงถึงค่าใช้จ่ายที่นอกเหนือกว่านี้ เช่น ดอกเบี้ยเงินกู้ เป็นต้น

ปัญหาและอุปสรรคของงานวิจัย

1. ทางโรงงานไม่ให้ความร่วมมือ จึงไม่สามารถศึกษาข้อมูลทางด้านต้นทุนการผลิตทางด้านโรงงานอุตสาหกรรมได้

2. ทางราชการมีการศึกษาเกี่ยวกับต้นทุนการผลิตสับปะรดจำนวนน้อย และข้อมูลที่มีอยู่ไม่ทันสมัย

3. เกษตรกรบางรายให้ข้อมูลได้ไม่ตรงตามความต้องการ หรือให้ข้อมูลที่ไม่ตรงกับความเป็นจริง

ข้อเสนอแนะจากผลการศึกษาของผู้วิจัย

1.จากการศึกษาต้นทุนการผลิตพบว่าเกษตรกรบางรายมีต้นทุนการผลิตสูงกว่าราคาที่ขายได้จึงอยากให้มีการลดต้นทุนการผลิต อาจใช้สารเคมี หรือปุ๋ยเคมีจำนวนลดลงจากเดิมเพื่อเป็นการลดต้นทุน

2. เกษตรกรขาดความรู้จากนักส่งเสริม หรือเจ้าหน้าที่ทางการเกษตร จึงควรที่จะให้นักส่งเสริมหรือเจ้าหน้าที่ทางการเกษตรมาให้ความรู้ เพื่อเป็นแนวทางในการลดต้นทุน

3.ในการพิจารณาราคารับซื้อสับปะรดของโรงงานควรพิจารณาต้นทุนที่แท้จริงของเกษตรกร มิใช้พิจารณาจากความต้องการของโรงงาน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาครั้งต่อไป

1. หากมีการศึกษาครั้งต่อไปควรศึกษาต้นทุนของโรงงานเพื่อจะได้รับข้อมูลจากทางโรงงานโดยตรง เพื่อความแน่ชัดของต้นทุนการผลิตที่โรงงานคิดไว้

2. หากมีการศึกษาครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาต้นทุนการผลิตของเกษตรกรในระดับจังหวัด เช่น จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และภาคต่างๆ ที่มีการปลูกสับปะรด เพื่อทราบข้อมูลมากขึ้น และข้อมูลมีความหลากหลายมากขึ้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บรรณานุกรม

กรมส่งเสริมการเกษตร (ม.ป.ป.) สับปะรด ฝ่ายพืชไร่นา, กรุงเทพมหานคร. 66 หน้า (อัดสำเนา)

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ . 2542 . แผนการพัฒนาสับปะรดปี 2452 - 2546 .กรมส่งเสริมการเกษตร : กรุงเทพมหานคร, 46 หน้า.

กู้ศักดิ์ จันทราช . 2528 . การกำหนดราคาสับปะรดที่โรงงานรับซื้อจากเกษตรกรภาคตะวันออก . วิทยานิพนธ์ปริญญาโท . มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.

จรัญ จันทลักษณา . 2513 . สถิติวิเคราะห์และวางแผนงานวิจัย . มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ . กรุงเทพมหานคร , 440 หน้า.

จารุพันธ์ ทองแถม . 2526 . สับปะรดและอุตสาหกรรมสับปะรดในประเทศไทย . คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ , กรุงเทพมหานคร , 108 หน้า.

เดช อยู่ชา . 2542 . ผู้จัดการฝ่ายวัตถุดิบ.โรงงานสับปะรดไทย. จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สัมภาษณ์ , 15 ธันวาคม 2542.

ธงชัย เนมขุนทด . 2530 . สับปะรด . เรืองแสงการพิมพ์ . กรุงเทพมหานคร , 71 หน้า.

บุญธรรม กิจปรีดากุล .2531. ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์ . มหาวิทยาลัยมหิดล . พิมพ์ครั้งที่ 5 . กรุงเทพมหานคร.

บริษัทสับปะรดไทยจำกัด และสำนักงานเกษตรจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ . 2535 . หนังสือความรู้การปลูกสับปะรดเนื่องในโอกาสนิทรรศการสับปะรดไทย ครั้งที่ 6 , บริษัทสับปะรดไทย จำกัด และสำนักงานเกษตร จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ , 63 หน้า.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประเจิด สินทรัพย์ . 2525 . ปัญหาการผลิตและการตลาดสับปะรดกระป๋องของไทย . วิทยานิพนธ์ภาควิชาเศรษฐศาสตร์ คณะเกษตรศาสตร์ และบริหารธุรกิจ . มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ , กรุงเทพมหานคร.

พรพรหม ชัยฤทธิไชย . 2537 . ปัญหาไนเตรทตกค้างในผลสับปะรดภาคตะวันตก . รายงานการสัมมนาวิชาการ สับปะรด ครั้งที่ 1. สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ . มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ , กรุงเทพมหานคร .

พิพัฒน์ เชียงหลิว . 2529 . "มารู้จักพืชในวงศ์สับปะรด และสับปะรด" วารสารฐานเศรษฐกิจ. 5 ธันวาคม 2529 , 36 - 46 หน้า .

มนตรี กล้าขาย . 2535 . เอกสารวิชาการเรื่องสับปะรด . สำนักงานส่งเสริมการเกษตรภาค . จังหวัดระยอง , 64 หน้า .

ศุภลักษณ์ สุขสุเมฆ . 2528 . รายงานการตลาดผลผลิตทางการเกษตร และความเคลื่อนไหวของราคาสินค้าเกษตรกรรม . ข่าวเกษตรศาสตร์ 30 (เมษายน - พฤษภาคม) 2528 .

สถาบันวิจัยพืชสวน . 2530 . สรุปงานวิจัยและแนะนำพืชสวน ปี 2530 - 2541 . กรมวิชาการเกษตร. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ . กรุงเทพมหานคร , หน้า 1 - 8.

สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย . 2529 . สภาวะการค้าของประเทศไทย . บพิธการพิมพ์ จำกัด . กรุงเทพมหานคร , 602 หน้า .

สมาน ศิริพัทร . 2537 . การอภิปรายเรื่องแนวทางการผลิตสับปะรดเพื่ออุตสาหกรรม . รายงานสัมมนาทางวิชาการสับปะรด ครั้งที่ 1 . สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ . มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ , กรุงเทพมหานคร.

สำนักงานจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ . 2542 . บรรยายสรุปประจำปี 2542 . สำนักงานจังหวัดฝ่ายติดตามผลประเมินผล, จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. 70 หน้า.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร . 2542 . การพยากรณ์ผลผลิตสับปะรด . วารสารพยากรณ์ผลผลิตทางการเกษตร . เดือนมิถุนายน ปีที่ 14 ฉบับที่ 2 ศูนย์สารสนเทศการเกษตร . กรุงเทพมหานคร , 86 หน้า .

องค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวน้อย 2541 . ข้อมูลสังคมและเศรษฐกิจ. อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ , (อัดสำเนา)

อัคนีวุธ กลับน่วม . 2536 . การผลิตและการตลาดสับปะรดในอำเภอโพนพิสัย จังหวัดหนองคาย . วิทยานิพนธ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ , กรุงเทพมหานคร .

อัมพร สุวรรณแมม . 2538 . เอกสารประกอบการสัมมนาทางวิชาการเรื่องการพัฒนาระบบการปลูกพืชโดยลดการไถพรวน . ณ โรงแรมแอมบาสเดอร์ ซิตี้ จอมเทียน พัทยา ชลบุรี . มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ,กรุงเทพมหานคร .

อาภรณ์ คงสวัสดิ์ . 2537 . การอภิปรายเรื่องแนวทางการผลิตสับปะรดเพื่ออุตสาหกรรม . รายงานการสัมมนาทางวิชาที่ 1 สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ , กรุงเทพมหานคร .

อำนวย แสงโนรี และศิณีย์ สังข์รัศมี . 2525 . การวิเคราะห์อุปทานการส่งออก และอุปสงค์การนำเข้าสับปะรดกระป๋องของไทย . ภาควิชาบริหารธุรกิจเกษตร คณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง , กรุงเทพมหานคร.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาคผนวก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาคผนวกที่ 1

จากการทำการสำรวจต้นทุนการผลิตของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ของการปลูกสับปะรด

ประมาณการต้นทุนการผลิตและผลตอบแทนที่ควรได้

ในการปลูกสับปะรด ปี 2534/2535 (จำนวน 7,000 ต้นต่อไร่)

1. ค่าเตรียมดิน	350	บาท
2. ค่าพันธุ์ 7,000 หน่อๆ ละ 40 สตางค์	2,800	บาท
3. ค่าสารเคมีชุบหน่อ สารอาลีเอท 300 กรัม	180	บาท
4. ค่าปุ๋ยเคมี	1,512	บาท
5. ค่าสารเคมีป้องกันและกำจัดวัชพืช		
- ไฮวาร์เอ็ก	220	บาท
- ไดยูรอน	180	บาท
6. ค่าสารบังคับผล 2 ครั้ง	396	บาท
7. ค่าแรง		
- ค่าแรงปลูก หน่อละ 7 สตางค์	280	บาท
- ค่าแรงใส่ปุ๋ย 3 ครั้งๆ ละ 70 บาท	420	บาท
- ค่าแรงฉีดสารเคมีป้องกันกำจัดวัชพืช 2 ครั้งๆ ละ 70 บาท	140	บาท
- ค่าแรงบังคับการออกผล 2 ครั้งๆ ละ 70 บาท	140	บาท
8. ค่าแรงเก็บเกี่ยวผลผลิต		
- ผลผลิตประมาณ 8 ตันๆ ละ 100 บาท	800	บาท
9. ค่าขนส่งผลผลิต		
- จากไร่ถึงโรงงานตันละ 150 บาท	1,200	บาท
<u>รวมต้นทุนการผลิตต่อไร่</u>		
ผลผลิตประมาณ 6,300 ผลๆ ละ 1.3 กิโลกรัม (คิด 90%)	8,100	บาท
ต้นทุนการผลิตต่อกิโลกรัม	1.08	บาท
<u>ผลตอบแทน</u>		
ราคาปัจจุบัน(โรงงาน) กิโลกรัม ละ 1.50 บาท	12,150	บาท
เกษตรกรมีรายได้เป็นกำไรสุทธิ ต่อไร่	3,322	บาท

<u>หมายเหตุ</u> :1. ต้นทุนการผลิตที่แสดงไว้ คำนวณจากกรณีที่เกษตรกรต้องเสียค่าใช้จ่ายจริงทั้งหมด

2. ผลตอบแทนผันแปรไปตามราคาสับปะรดจากโรงงานเป็นหลัก

3. กรณีคิดต้นทุนต่อไร่ ต่อรุ่น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาคผนวกที่ 2

การเปรียบเทียบต้นทุนต่อไร่ในการปลูกสับปะรดแบบปกติ

ตัวเลขจากการกำหนดของ บริษัทไซโก้ (มิถุนายน 2537)

1.	ค่าเช่าที่ดิน	300	บาท
2.	ค่าตัดต้นสับปะรด	-	
3.	ค่าเตรียมดินไถพรวน	480	บาท
4.	ค่าสารเคมีกำจัดต้น (พาราควอท)	-	
5.	ค่าพันธุ์ปลูกเฉลี่ย 30 สตางค์/ต้น	3,168	บาท
6.	ค่าชุบหน่อพันธุ์	242	บาท
7.	ค่าสารกำจัดวัชพืช ครั้งที่ 1	336	บาท
	ค่าสารกำจัดวัชพืช ครั้งที่ 2	227	บาท
8.	ค่าปุ๋ยรองพื้น	1,745	บาท
	ค่าปุ๋ยใส่กาบใบ 3 ครั้ง	1,918	บาท
9.	ค่าปุ๋ยเร่งดอก	454	บาท
10.	ค่าสารเคมีบังคับผล 2 ครั้ง	460	บาท
11.	ค่าแรงงานเตรียมพันธุ์ ไร่ละ 9,000 ต้น	192	บาท
	- ค่าปลูก	480	บาท
	- ค่าปุ๋ยรองพื้น	40	บาท
	- ค่าใส่ปุ๋ย 3 ครั้ง	240	บาท
	- ค่าฉีดยา 3 ครั้ง	240	บาท
	- ค่าฉีดสารบังคับผล 2 ครั้ง	160	บาท
	- ค่าฉีดสารกำจัดวัชพืช	160 (2 ครั้ง)	บาท
	- ค่าฉีดสารกำจัดต้น	-	
	- รวม 1 – 11	11,024	บาท
	ค่าจัดการ 10%	1,102.40	บาท
รวมต้นทุนการผลิตต่อไร่		12,126.40	บาท
ผลผลิตที่คาดว่าจะได้รับ (ตันต่อไร่)		12.48	บาท
ต้นทุนต่อกิโลกรัม		0.97	บาท

หมายเหตุ : เพื่อความผิดพลาดยอมให้ผลผลิตลดลง 5%

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาคผนวกที่ 3

ราคาปัจจัยการผลิตที่ได้จากการสัมภาษณ์เกษตรกร

ปัจจัยที่ใช้	ราคา/ไร่	กรณีที่ใช้
1. ค่าเช่าที่ดิน	300 บาท	1-22
2. ค่าตัดต้นสับปะรด	1,000 ต้น/150 บาท	1-22
3. ค่าเตรียมดินไถพรวน	400 บาท	1-22
4. ค่าพันธุ์ปลูก (แปรผันตามจำนวนพันธุ์ที่ใช้)	50 สตางค์/ต้น	1-22
5. ค่าชุบหน่อพันธุ์(กรณีที่ใช้พันธุ์ 4-7 พันหน่อ/ไร่)	405 บาท	กรณีใช้สารชุบราก
(กรณีที่ใช้พันธุ์ 3-3.5 พันหน่อ/ไร่)	202 บาท	กรณีใช้สารชุบราก
6. ค่ากำจัดวัชพืช	1,630 บาท	1-22
7. สารคุมวัชพืช (ปลูกแบบแถวเดี่ยว)	630 บาท	ยกเว้น 4, 6, 11
(ปลูกแบบแถวคู่)	1,260 บาท	4, 6, 11
8. ค่าปุ๋ยเคมี (แปรผันตามจำนวนที่เกษตรกรใช้)	240 บาท/กระสอบ	1-22
9. ค่าสารเคมีบังคับผล 2 ครั้ง	20 บาท/กก.	1-22
10.ค่าแรงเตรียมพันธุ์		
- ค่าปลูก 3 คน/120 บาท	360 บาท	กรณีมีการจ้างงาน
- ค่าใส่ปุ๋ยเคมี 1 คน	120 บาท	กรณีมีการจ้างงาน
- ค่าใส่สารบังคับผล 2 ครั้ง 2 คน/ 120 บาท	480 บาท	กรณีมีการจ้างงาน
- ค่าฉีดสารกำจัดวัชพืช	120 บาท	กรณีมีการจ้างงาน
11.เกษตรกรนำสับปะรดไปขายเอง (ค่าน้ำมัน)	100 บาท	กรณีนำสับปะรดไปขายเอง
12.เกษตรกรที่จ้างรถนำไปขาย	250 บาท/ตัน	กรณีจ้างรถนำไปขาย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาคผนวกที่ 4

แบบสัมภาษณ์
เรื่อง

การศึกษาราคาสับปะรดที่เหมาะสม ระหว่างโรงงานสับปะรด กับเกษตรกร
กรณีศึกษา เกษตรกรผู้ปลูกสับปะรด หมู่ที่ 4 ตำบลอ่าวน้อย อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

วันที่สัมภาษณ์.....แบบสัมภาษณ์เลขที่.....

ชื่อผู้ตอบแบบสัมภาษณ์.....

คำชี้แจง ข้อควรปฏิบัติในการกรอกแบบสอบสัมภาษณ์ ตอนที่ 1
ทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ( ) จำนวน 11 ข้อ เพื่อเป็นการศึกษาถึงสภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคม

ตอนที่ 2 เป็นการสัมภาษณ์แบบจัดสนทนากลุ่มให้ท่านตอบคำถามในหัวข้อต่างๆ ตามภาพความเป็นจริง โดยการตอบคำถามจะเปิดโอกาสให้ผู้ถูกสัมภาษณ์แต่ละคนให้สัมภาษณ์ในแต่ละประเด็นที่ตนต้องการ

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจ และสังคมบางประการของเกษตรกร

1. เพศ
   ( ) ชาย
   ( ) หญิง

2. อายุ.....ปี

3. ระดับการศึกษา
   ( ) ไม่ได้เรียนหนังสือ
   ( ) จบต่ำกว่าชั้น ป. 4 ระบุ.....
   ( ) จบชั้น ป. 4
   ( ) จบสูงกว่าชั้น ป. 4 ระบุ.....

4. จำนวนสมาชิกในครอบครัว (รวมผู้ตอบด้วย).....คน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5. ท่านจ้างคนงานเพื่อการปลูกสับปะรดหรือไม่

( ) ไม่จ้าง ( ) จ้าง

6. ในกรณีจ้างแต่ละฤดูปลูก

( ) จ้างประจำ.....คน

( ) จ้างรายวัน.....คน

7. ท่านมีพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด.....ไร่

( ) เป็นที่ดินของตนเอง ( ) เป็นที่ดินเช่า

8. พื้นที่ปลูกสับปะรดในปี พ.ศ. 2543 ทั้งหมด .....ไร่

ได้ผลผลิตไร่ละ .....กิโลกรัม รายได้เป็นเงินไร่ละ .....บาท

9. ท่านปลูกสับปะรดมานาน.....ปี

10. แหล่งความรู้เกี่ยวกับสับปะรดที่ท่านได้รับมากที่สุด

( ) เจ้าหน้าที่การเกษตร ( ) เกษตรผู้นำ

( ) เพื่อนบ้าน ( ) อื่นๆ ระบุ.....

11. สื่อมวลชนที่ให้ความรู้เกี่ยวกับสับปะรดมากที่สุด

( ) วิทยุ ( ) โทรทัศน์

( ) หนังสือพิมพ์ ( ) คำแนะนำ/เอกสาร

( ) อื่นๆ ระบุ.....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

<u>ตอนที่ 2</u> การปฏิบัติการของเกษตรกรเกี่ยวกับต้นทุนการผลิต

1) ที่ดินที่ท่านทำการปลูกสับปะรดนั้นท่านต้องเช่าที่ดินหรือไม่.....
2) ในการปลูกสับปะรดแต่ละครั้งท่านต้องเตรียมดินโดยวิธีการใด.....(ไถพรวนหรือไม่ไถพรวน)
3) ท่านคิดว่าการปลูกแบบไถพรวนกับไม่ไถพรวนท่านจะมีผลผลิตเพิ่มมากขึ้นหรือไม่.....
4) ค่าพันธุ์สับปะรดที่ปลูกเฉลี่ยต้นละเท่าใด.....และจะต้องใช้จำนวนกี่ต้นต่อไร่.....
5) ก่อนปลูกท่านต้องมีการใช้สารเคมีป้องกันหรือกำจัดโรงเน่าของหน่อพันธุ์หรือไม่..... เพราะเหตุใด.....
6) ท่านมีการใช้สารเคมีป้องกันและกำจัดวัชพืชหรือไม่.....
7) ท่านมีการใช้ปุ๋ยประเภทใด.....เพราะเหตุใดท่านจะต้องใช้ปุ๋ยประเภทนี้.....
8) ท่านมีการใช้สารเคมีบังคับการออกดอกหรือไม่.....หากไม่ใช้จะมีผลกระทบต่อท่านอย่างไร.....
9) ท่านมีการจ้างแรงงาน หรือไม่.....ถ้ามีในการปลูกแต่ละครั้งท่านต้องใช้ค่าใช้จ่ายเท่าใด.....
10) ในการตัดต้นสับปะรดท่านจะต้องเสียค่าจ้างเท่าไหร่.....
11) ท่านมีการจำหน่ายผลผลิตสับปะรดโดยวิธีการใด.....เพราะเหตุใดจึงใช้วิธีการนี้.....
12) ท่านมีการกู้ยืมเงินเพื่อการทำไร่สับปะรดหรือไม่..... ถ้ามีจากแหล่งใด.....มีอัตราดอกเบี้ยเท่าไหร่.....
13) ท่านมีการรวมกลุ่มเกษตรกรหรือไม่.....ถ้ามีอยู่ในรูปแบบใด.....
14) ราคาสับปะรดที่ท่านขายได้ในปีนี้เป็นเงินทั้งหมดเท่าไหร่.....และท่านมีต้นทุนการผลิตทั้งหมดต่อไร่เท่าไหร่.....
15) ราคาสับปะรดบริโภคสด ประมาณกี่บาทต่อกิโลกรัม.....
16) ราคาสับปะรดส่งโรงงานอุตสาหกรรมประมาณกี่บาทต่อกิโลกรัม.....
17) ท่านมีวิธีการที่จะลดต้นทุนการผลิตหรือไม่ .....เพื่อที่จะได้สับปะรดที่มีคุณภาพ และราคาต้นทุนลดลง.....
18) ท่านมีการทำสัญญาซื้อขายล่วงหน้ากับโรงงานอุตสาหกรรมสับปะรดหรือไม่.....ถ้ามี คือโรงงานใด.....
19) ท่านคิดว่าการทำสัญญาซื้อขายล่วงหน้ามีประโยชน์ต่อท่านหรือไม่ .....อย่างไร.....
20) ท่านมีข้อเสนอแนะหรือความต้องการการช่วยเหลือทางด้านใด.....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้